



Ще вчора
він був серед нас

Jeszcze wczoraj
był wśród nas



сторінка 4

Відбувся перший етап
Інтелектуального триатлону

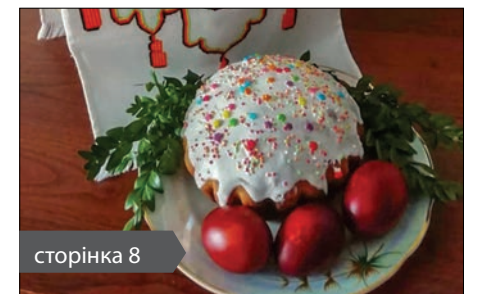
Pierwszy etap Triathlonu
intelektualnego za nami



сторінка 7

Великодні свята в Ківерцях,
Тернополі та Дубні

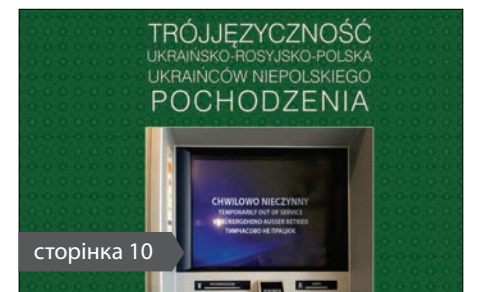
Święta Wielkanocne
w Kiwercach, Tarnopolu i Dubnie



сторінка 8

Науковець дослідив
тримовність українців

Trójjęzyczność Ukraińców
tematem badań naukowca z PAN



сторінка 10

Стипендійна програма
для полонійної молоді

Program stypendialny
dla młodzieży polonijnej



сторінка 11

Msza Katyńska w Łucku

W Katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Łucku odbyła się żałobna msza święta w intencji ofiar Zbrodni Katyńskiej i Katastrofy Smoleńskiej.

Nabożeństwo zostało odprawione 10 kwietnia przez duchowieństwo parafii katedralnej pod przewodnictwem ordynariusza diecezji łuckiej Kościoła Rzymskokatolickiego na Ukrainie biskupa Witalija Skomarowskiego. W żałobnej liturgii uczestniczyli przedstawiciele Konsulatu Generalnego RP w Łucku z Konsulem Generalnym Sławomirem Misiakiem na czele, członkowie miejscowych polskich organizacji oraz parafianie.

Swoje kazanie ks. kanonik Paweł Chomiak, proboszcz parafii katedralnej, poświęcił pamięci tych, którzy oddali życie za wolność i niepodległość Ojczyzny. Szczególnie wymowne były słowa Świętego Jana Pawła II przywołane przez księdza kanonika: «Kłękamy przede wszystkim przed nieznanymi mogiłami z tą świadomością, że zapłacili oni szczególną cenę naszej wolności. Dali – rzecz można – definitywny kształt tej wolności [...]. Sprawa Katyńska jest stale obecna w naszej świadomości i nie może być wymazana z pamięci Europy».

10 kwietnia to szczególnie tragiczna data w martyrologii narodu polskiego. We wrześniu 1939 r., kiedy ZSRR bez wypowiedzenia wojny rozpoczął okupację części Polski, do sowieckiej niewoli trafiło ponad 200 tys. polskich żołnierzy i oficerów. Wbrew normom prawa mię-

dzynarodowego wojskowi zostali przekazani «w ręce» NKWD. 5 marca 1940 r. Biuro Polityczne KC WKP(b) podjęło decyzję o «zlikwidowaniu» wszystkich polskich oficerów przetrzymywanych w sowieckich łagrach. Egzekucje trwały w dniach 3 kwietnia – 16 maja 1940 r. W celu zatarcia śladów zbrodni masowe mogiły zostały obsadzone drzewami. Prawdy jednak nie udało się ukryć. Wysłała na jaw w 1943 r., kiedy w lesie pod Katyniem niedaleko Smoleńska ujawniono zbiorowe groby, a w nich szczątki ponad 4 400 polskich wojskowych. Nazwa tej wsi dała nazwę całej zbrodni. Jak ustalili historycy łącznie ofiarami Zbrodni Katyńskiej dokonanej przez sowiektów zostało ok. 22 tys. polskich obywateli.

Dokładnie 70 lat później pod Smoleńskiem rozbił się samolot Tu-154M z polską delegacją lecącą do Katynia na uroczystości związane z obchodami 70. rocznicy zbrodni katyńskiej. W katastrofie lotniczej zginęło 96 osób – przedstawiciele najwyższych władz państwowych oraz działaczy społecznych, w tym prezydent RP Lech Kaczyński z małżonką Marią Kaczyńską, parlamentarzyści, dowództwo Wojska Polskiego i duchowieństwo.

Tekst i zdjęcie: Anatol OLICH

Катинська меса в Луцьку

У кафедральному соборі Святих Апостолів Петра і Павла в Луцьку була звершена поминальна меса за жертв двох трагедій – Катинської та Смоленської.

Богослужіння 10 квітня відправило духовенство кафедральної парафії під проводом ординарія Луцької дієцезії Римо-католицької церкви, єпископа Віталія Скомаровського. В поминальній літургії взяли участь представники Генерального консульства Республіки Польща в Луцьку на чолі зі Славоміром Місяком, члени місцевих польських товариств та парафіяни.

Свою проповідь настоятель, отець-каноник Павло Хом'як присвятив пам'яті про тих, хто віддав життя за свободу і незалежність Батьківщини. Особливо промовистими були процитовані отцем-каноніком слова Святого Йоана Павла II, Папи Римського: «Ми стаємо навколоми перед невідомими могилами з усвідомленням того, що вони заплатили особливу ціну за нашу свободу. Надали, можна так сказати, остаточну форму нашій свободі [...]». Справа Катині завжди присутня в нашій свідомості й не може бути стерта з пам'яті Європи».

10 квітня – особливо трагічна дата в книзі martyrologii польського народу. У вересні 1939 р., коли без оголошення війни СРСР окупував частину території Польщі, в радянський полон потрапили понад 200 тис. польських військовослужбовців. Усупереч нормам

міжнародного права всіх їх передали в руки НКВС. 5 березня 1940 р. Політичне бюро ЦК ВКП(б) прийняло рішення «ліквідувати» всіх польських офіцерів, які утримувалися в радянських концтаборах. Убивства тривали з 3 квітня до 16 травня 1940 р. На могилах висажували дерева, щоби приховати сліди злочину. Та втаїти правду не вдалося. В 1943 р. стало відомо, що в лісі біля села Катинь поблизу Смоленська виявили масові поховання понад 4 400 польських військовослужбовців. Від назви села цей злочин став іменуватися Катинським. А всього в рамках Катинського злочину, як з'ясували історики, совети розстріляли близько 22 тис. польських громадян.

Друга трагедія сталася через 70 років, коли біля Смоленська розбився літак Ту-154M із делегацією від Республіки Польща, яка летіла вшанувати пам'ять поляків – жертв Катинського злочину. В авіакатастрофі загинули 96 високопосадовців і громадських діячів, серед яких був президент РП Лех Качинський із дружиною Марією Качинською, представники Сейму та Сенату РП, командування Війська Польського, духовенства.

Текст і фото: Анатолій ОЛИХ

Nowa fala represji wobec Polaków na Białorusi

Нова хвиля репресій щодо польської меншини в Білорусі

W związku z intensyfikacją represji władz białoruskich wobec mniejszości polskiej, staramy się wesprzeć moralnie prześladowanych Polaków i wyrazić swój sprzeciw wobec posunięć białoruskich władz. Przedstawiamy sylwetki aresztowanych liderów Związku Polaków na Białorusi – Andżeliki Borys i Andrzeja Poczobuta, a także krótki kontekst problemów polskiej wspólnoty zamieszkującej ten kraj.

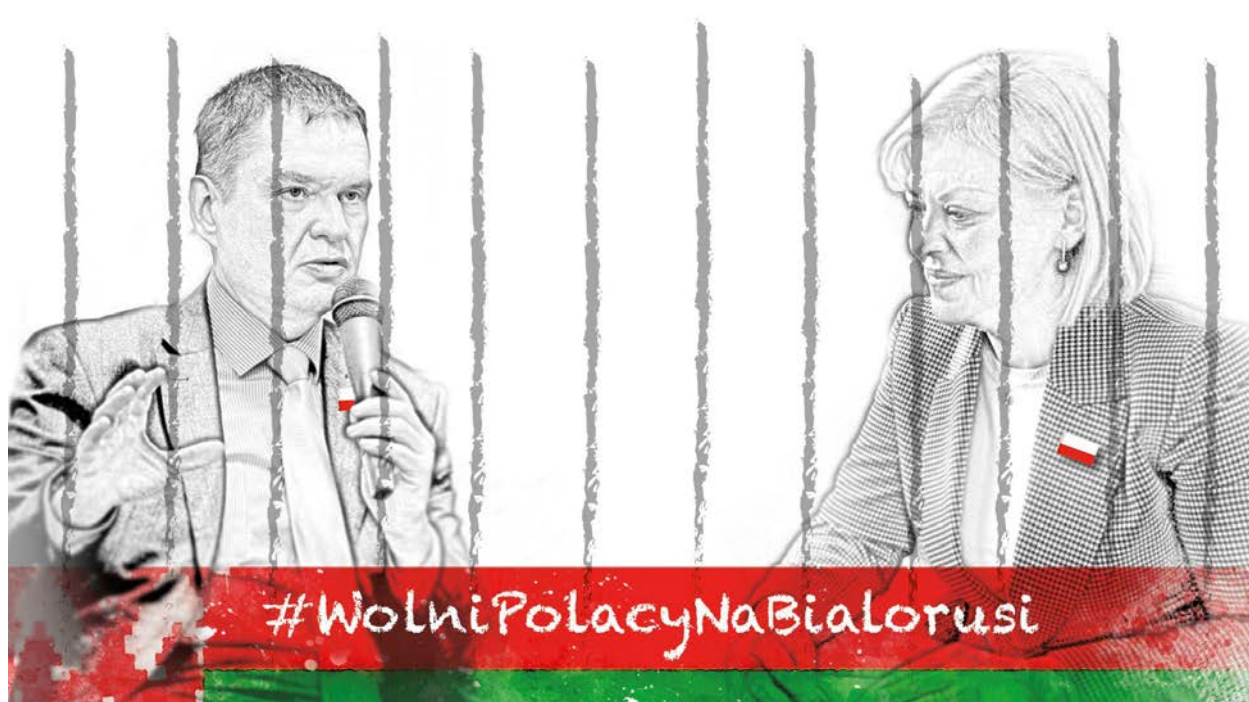
Polacy stanowią na Białorusi drugą pod względem liczebności mniejszość narodową (pierwszą są Rosjanie), w sumie według oficjalnych statystyk ponad 3 % ludności kraju, faktycznie jednak osób przyznających się do polskości jest kilka razy więcej. Ze względów historycznych najwięcej Polaków zamieszkuje Grodzieńszczyznę, gdzie zlokalizowana jest siedziba największej organizacji zrzeszającej Polaków i uznanej przez polski rząd – Związku Polaków na Białorusi.

ZPB jest jedną z organizacji polskich powołanych do życia po rozpadzie Związku Radzieckiego celem podtrzymania związków z polskim językiem i kulturą wśród mniejszości polskiej na Białorusi. Do 2005 r. (kiedy został zdelegalizowany przez władze) liczył ok. 20–22 tys. członków. Po nieuznaniu przez władze białoruskie wyborze na prezesa Związku Polaków na Białorusi Andżeliki Borys w 2005 r., władze RB wyznaczyły nowy, posłuszny «zarząd» Związku Polaków na Białorusi (obecnie kierowany przez Aleksandra Songina), odbierając następnie strukturę dotychczasowego Związku Polaków na Białorusi większość (15) ufundowanych przez Polskę tzw. Domów Polskich. Wobec działaczy uznających zarząd kierowany przez Andżelikę Borys stosowano i stosuje się wciąż różne formy szykan i represji. Pomimo presji, Związek Polaków na Białorusi prowadzi nadal działalność statutową w sferze kultury i oświaty, koordynując nauczanie języka polskiego w wielu oddziałach w całej Białorusi. Aktywnie pracuje też na rzecz upamiętnienia polskich miejsc pamięci i kulturuje obchody polskich świąt narodowych.

Andżelika Borys – urodzona w Grodnie, ukończyła szkołę średnią w grodzieńskiej wiosce Podlipki, a następnie technikum pedagogiczne w Zamościu i studia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku. Po studiach pracowała jako nauczycielka j. polskiego w Odelsku i w Grodnie. Od 1995 r. członek Związku Polaków na Białorusi, w 1998 została przewodniczącą wydziału edukacji ZPB. Na szóstym zjeździe ZPB w marcu 2005 została, ku zaskoczeniu władz Białorusi, wybrana na prezesa Związku, zastępując na tym stanowisku współpracującego z władzami państwowymi Tadeusza Kruczkowskiego. 12 maja 2005 r. Ministerstwo Sprawiedliwości Białorusi unieważniło wyniki wyborów dokonanych przez zjazd ZPB, tym samym delegując demokratycznie wybrany zarząd organizacji.

Andżelika Borys pełniła funkcję prezesa Związku Polaków na Białorusi do 2010 r. W tym czasie była poddawana ciągłym represjom i naciskowi psychicznemu ze strony władz BY. KGB przeszukiwało ją ponad 90 razy, kilka razy odbierano jej paszport zagraniczny uniemożliwiając wyjazd z Białorusi, próbowano wytoczyć sprawę kryminalną na podstawie fałszowanych zarzutów (o przemyt narkotyków), niszczone mienie, grożono jej i jej rodzinie.

14 czerwca 2010 r. ogłosiła rezygnację z pełnionej funkcji prezesa Związku Polaków na Białorusi, motywując to przyczynami osobistymi. Po trzyletniej przerwie, wróciła do działalności



w ZPB jako Przewodnicząca Rady Naczelnej ZPB. W grudniu 2016 r. została wybrana ponownie na stanowisko prezesa ZPB, zwyciężając kontrkandydata – dotychczasowego prezesa Mieczysława Jaśkiewicza. 20 marca 2021 r. podczas X Zjazdu ZPB A. Borys została wybrana na prezesa Związku na kolejną kadencję.

Laureatka wielu nagród i wyróżnień, m.in. Dyplomu Ministra SZ za wybitne zasługi dla promocji Polski w świecie, przyznanego w 2011 r., czy nagrody Polonicus, w kategorii «Organizacja życia polonijnego w Europie Wschodniej», przyznanej w 2014 r. przez Europejską Unię Wspólnot Polonijnych.

Andrzej Poczobut – członek Zarządu Głównego Związku Polaków na Białorusi, polsko-białoruski dziennikarz, publicysta i bloger związany z Grodnie. Urodzony w Brzostowicy Wielkiej na Białorusi. Ukończył studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Grodzieńskiego im. Janki Kupali. Jest autorem książki «System Białoruś».

W latach 1999–2001 był wykładowcą prawa w Grodzieńskim Państwowym Koleżu Politechnicznym oraz w Białoruskim Technikum Biznesu i Prawa. Następnie zajął się działalnością dziennikarską. Pracował m.in. w grodzieńskich gazetach «Pahonia», «Dień», «Miestnoje Wriemia», «Głos znad Niemna» oraz ogólnokrajowym dzienniku niezależnym «Narodnaja Wola». Pełnił funkcję redaktora naczelnego «Magazynu Polskiego na uchodźstwie» – czasopisma Związku Polaków na Białorusi pod kierownictwem Andżeliki Orechwo (wcześniej Andżeliki Borys). Od 2006 jest korespondentem «Gazety Wyborczej» w Grodnie.

Jest aktywnym działaczem Związku Polaków na Białorusi od lat 90. XX w. Zawsze twardo opowiadał się za zachowaniem pełnej niezależności organizacji od władz w Mińsku, ale w ramach ustawodawstwa Białorusi. Za działalność społeczną i dziennikarską był wielokrotnie zatrzymywany i aresztowany.

Konsulat Generalny RP w Łucku

Fot. Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

U z'язku z посиленням репресій білоруської влади щодо польської меншини ми намагаємося морально підтримати переслідуваних поляків та висловити свій спротив щодо дій керівництва Білорусі. Представляємо біографії арештованих лідерів Спілки поляків у Білорусі Анжеліки Борис і Андржея Почобута, а також короткий контекст проблем польської меншини в цій країні.

співпрацював із державною владою. 12 травня 2005 р. Міністерство юстиції Білорусі скасувало результати виборів, проведених з'їздом СПБ, тим самим заборонивши демократично обране правління організації.

Анжеліка Борис була головою Спілки поляків у Білорусі до 2010 р. Протягом цього часу вона зазнавала постійних репресій та психологічного тиску з боку білоруської влади. КДБ допитував її понад 90 разів, у неї кілька разів забирали закордонний паспорт, унеможливили їй виїзд із Білорусі, були також спроби порушити кримінальну справу на підставі сфальсифікованих звинувачень (контрабанди наркотиків), її особисте майно нищили, а її самій та її родині погрожували.

14 червня 2010 р. Анжеліка Борис подала у відставку з посади голови Спілки поляків у Білорусі, пояснюючи таке рішення особистими причинами. Після трирічної перерви вона знову розпочала активну діяльність у Спілці поляків у Білорусі, обійнявши посаду голови керівної ради СПБ. У грудні 2016 р. її знову обрали головою Спілки поляків у Білорусі. На виборах вона перемогла свого опонента Мечислава Яшкевича, який до цього був головою СПБ. 20 березня 2021 р. на X з'їзді Спілки поляків у Білорусі Анжеліку Борис обрали головою цієї організації на наступний термін.

Лауреатка багатьох нагород та відзнак, зокрема Диплома міністра закордонних справ РП за видатні заслуги у промоції Польщі у світі (2011 р.) та нагороди «Polonicus» у категорії «Організація полонійного життя у Східній Європі» (2014 р.), присудженої Європейським союзом полонійних спільнот.

Андрей Почобут – член головного правління Спілки поляків у Білорусі, польсько-білоруський журналіст, публіцист та блогер, пов'язаний із Гродном. Народився у Великій Берестовиці в Білорусі. Закінчив юридичний факультет Гродненського державного університету імені Янки Купали. Автор книги «Система Білорусь».

У 1999–2001 рр. працював викладачем права у Гродненському державному політехнічному коледжі та Білоруському коледжі права та бізнесу. Пізніше зайнявся журналістською діяльністю. Працював у гродненських газетах «Пагоня», «День», «Местное время», «Głos znad Niemna» та у національній незалежній щоденній газеті «Народная воля». Був головним редактором часопису «Magazyn Polski na uchodźstwie» – періодичного видання Спілки поляків у Білорусі на чолі з Анжелікою Орехво (Анжелікою Борис). Із 2006 р. – кorespondent видання «Gazeta Wyborcza» у Гродні.

Андрей Почобут – активний діяч Спілки поляків у Білорусі з 1990-х рр. Він завжди виступав за збереження повної незалежності організації від влади в Мінську, але й за те, щоб діяти в рамках білоруського законодавства. Його неодноразово арештовували й затримували за громадську та журналістську діяльність.

Генеральне консульство РП у Луцьку

Фото: Міністерство закордонних справ РП

Uczelnie podpisały Memorandum o współpracy

Університети підписали Меморандум про співпрацю

Волинський національний університет імені Лесі Українки підписав Меморандум про співпрацю з Університетом Миколая Коперника в Торуні.

Волинський національний університет імені Лесі Українки підписав Меморандум про співпрацю з Університетом Миколая Коперника в Торуні.

Дokument został parafowany przez rektora Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki prof. Anatola Ciosia oraz rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu prof. Andrzeja Sokałę.

Zawarcie porozumienia było możliwe dzięki wysiłkom dziekana Wydziału Stosunków Międzynarodowych WUN im. Łesi Ukrainki prof. Antoniny Szulak oraz prodziekana ds. rozwoju i organizacji na Wydziale Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie UMK w Toruniu dr Katarzyny Kaczki.

Dokument przewiduje m.in. współpracę w zakresie badań naukowych, wymianę doświadczeń między naukowcami oraz publikacji, organizację wspólnych konferencji naukowych oraz wymianę wykładowców i studentów.

Podpisanie porozumienia poprzedziła kilkuletnia współpraca z dziekanem Wydziału Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie UMK w Toruniu prof. Zbigniewem Karpusem oraz pełnomocnikiem dziekana ds. ewaluacji badań naukowych dr Joanną Piechowiak-Lamparską. Od 2014 r. prof. Antonina Szulak jest redaktorem tematycznym czasopisma «History and Politics» wydawanego przez UMK w Toruniu, w ze-



szłym roku pod redakcją Natalii Olszańskiej z Torunia oraz Antoniny Szulak ukazał się jeden z numerów czasopisma «The copernicus journal of political studies» (ISSUE 2/2020).

Źródło: vnu.edu.ua

Угоду підписали очільник Волинського національного університету імені Лесі Українки Анатолій Цьось і ректор Університету Миколая Коперника в Торуні Анджей Сокаля.

Укладення меморандуму відбулося за сприяння декана факультету міжна-

родних відносин ВНУ імені Лесі Українки Антоніни Шуляк та заступника декана з питань розвитку та організації факультету наук про політику і безпеку УМК у Торуні Катажини Качки.

Документ передбачає, зокрема, проведення спільних досліджень, обмін досвідом між науковцями, а також обмін науковими публікаціями, організацію спільних конференцій, викладацьких і студентських обмінів.

Підписанню угоди передувала кількарічна співпраця з деканом факультету наук про політику і безпеку УМК у Торуні, професором Збігневом Карпусем та уповноваженою декана у справах оцінки наукової діяльності, доктором політичних наук Йоанною Пеховяк-Лямпарською. Із 2014 р. професор Антоніна Шуляк – тематичний редактор часопису Університету Миколая Коперника «History and Politics». Торік під редактуванням Наталії Ольшанської з Торуня й Антоніни Шуляк вийшов номер журналу з політичних наук «The copernicus journal of political studies» (ISSUE 2/2020).

Джерело: vnu.edu.ua

Jubileusz grupy roboczej

Ювілей робочої групи

25 lat temu powołano do życia polsko-ukraińską grupę roboczą historyków i archiwistów – podaje Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej.

Grupę utworzono w trakcie pierwszych formalnych obrad polsko-ukraińskich, które odbyły się 9–12 kwietnia 1996 r. Specjalnie porozumienie w tej sprawie zostało zawarte pomiędzy pionierem archiwalnym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych RP i Głównym Zarządem Archiwów przy Gabinetie Ministrów Ukrainy. Podstawowym zadaniem grupy stało się pozyskanie, opracowanie naukowe i publikacja dokumentów archiwalnych dotyczących relacji polsko-ukraińskich w latach 30.–40 XX wieku.

Efektom prac grupy do końca 2000 r. były dwa obszernie tomy wydawnictw źródłowych w polsko-ukraińsko-rosyjskiej wersji językowej i w nowo powstałej serii wydawniczej zatytułowanej: «Polska i Ukraina w latach trzydziestych – czterdziestych XX wieku. Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych».

Plany rozwoju prac grupy zmieniły się po powołaniu w Polsce do życia Instytutu Pamięci Narodowej, który przejął m.in. do swojego zasobu archiwalnego materiały pozostające w dys-

pozycji ówczesnego archiwum MSWiA. Wkrótce pracownicy pionier archiwalnego IPN zostali włączeni do prac polsko-ukraińskiej grupy roboczej.

W sumie, dzięki trwającej z różnym natężeniem współpracy polsko-ukraińskiej, od 2001 r. opublikowano do dnia dzisiejszego kolejne osiem tomów we wspólnej serii wydawniczej oraz dwa tomy źródeł w tłumaczeniu na język angielski.

Dzięki temu światło dzienne ujrzają tysiące dokumentów, dotyczących m.in. Operacji Polskiej NKWD w latach 1937–1938, działalności OUN w latach 1944–1955, Wielkiego Głodu na Ukrainie w latach 1932–1933, stosunków polsko-ukraińskich w latach 1942–1945, masowych deportacji Polaków i Ukraińców oraz Akcji «Wisła».

Dzisiaj praca grupy odbywa się przede wszystkim w ramach bilateralnej współpracy pomiędzy Archiwum IPN i Wyodrębnionym Państwowym Archiwum SBU w Kijowie.

Źródło: Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej

25 років тому створили польсько-українську робочу групу істориків та архівістів. Про це інформує Архів Інституту національної пам'яті Польщі.

Групу створили під час перших формальних польсько-українських засідань, які відбулися 9–12 квітня 1996 р. Спеціальну угоду в цій справі підписали архівний відділ Міністерства внутрішніх справ РП і Головне архівне управління при Кабінеті Міністрів України. Основним завданням групи було надання доступу до архівних документів, що стосуються польсько-українських взаємин у 30–40 рр. XX ст., їх наукове опрацювання та публікація.

Результатом роботи до кінця 2000 р. стали два томи збірників архівних документів (українською, російською та польською мовами), що вийшли в новій видавничій серії «Польща та Україна у тридцятих-сорокових роках XX століття: Невідомі документи з архівів спеціальних служб».

Плани роботи групи змінилися після створення в Польщі Інституту національної пам'яті, який почав опікуватися документами, що були в розпорядженні тодішнього архіву Міністерства внутрішніх справ і адмі-

ністрації РП. Незабаром працівники архіву ІНП увійшли до складу польсько-української робочої групи.

Загалом завдяки польсько-українській співпраці, що триває з різною інтенсивністю з 2001 р., опубліковано ще вісім томів у спільній видавничій серії та два томи джерел у перекладі англійською мовою.

Завдяки цьому світ побачили тисячі документів, що стосуються, зокрема, польської операції НКВС у 1937–1938 рр., діяльності ОУН у Польщі в 1944–1955 рр., Голодомору в Україні, польсько-українських взаємин у 1942–1945 рр., масових депортацій поляків і українців та акції «Вісла».

Сьогодні робота групи відбувається передусім у рамках білатеральної співпраці між Архівом ІНП і Галузевим державним архівом Служби безпеки України.

Джерело: Архів Інституту національної пам'яті

Informacja wołyńska

Волинська інформація

Ze względu na brak środków finansowych w obwodzie wołyńskim zamknięto 10 szkół sportowych.

.....

На Волині через брак фінансування закрили 10 спортивних шкіл.

W Łuckiej Zjednoczonej Hromadzie trwa akcja ekologiczna «Czyste środowisko». W jej ramach wolontariusze sprzątają skwery, parki, obszary przybrzeżne, place itd.

.....

У Луцькій міській територіальній громаді триває екологічна толока «Чисте довкілля». В рамках акції волонтери прибирають сквери, парки, прибережні зони, майданчики та інші локації.

W obwodzie wołyńskim odbyły się ćwiczenia Sewastopolskiej Brygady Lotnictwa Taktycznego. Piloci ćwiczyli na samolotach myśliwskich m.in. loty na małej wysokości i walki w powietrzu jednocześnie pełniąc dyżur bojowy.

.....

У Волинській області пройшла планова льотна зміна Севастопольської бригади тактичної авіації. Льотчики відпрацьовували на винищувачах, зокрема, польоти на малих висотах та повітряні бої, одночасно несучи бойове чергування.

W Nowowołyńsku wszystkie szkoły średnie przeszły na zdalne nauczanie.

.....

У Нововолинську всі загальноосвітні заклади перейшли на дистанційне навчання.

Mieszkańcy Łucka odprawdzili w ostatnią drogę Serhija Sułymę, który zginął na wschodzie Ukrainy, w pobliżu miejscowości Szumu, w wyniku eksplozji ładunku wybuchowego.

.....

Лучани попрощалися з Сергієм Сулимою, який загинув, підірвавшись на вибуховому пристрої, в зоні ООС під Шумами.

Na Starym Mieście w Łucku zostaną zainstalowane kamery monitoringu.

.....

Історичну частину Луцька обладнають камерами відеоспостереження.

Слово о Добрым Człowieku

Jeszcze wczoraj był wśród nas. Łączył naszą wspólnotę, był człowiekiem, z którego promieniowała myśl twórcza i praktyczna, jak również rozważa i spokój. Nazywał się Jan Moroziuk.

Należał do grona ludzi wysoce odpowiedzialnych, bezkompromisowych i zarazem wyrozumiałych. Jako lekarz chirurg łączył w sobie odwagę i spokojne podejście do spraw wymagających podjęcia decyzji. Nie wygłaszał przemówień, wyrażał się krótko, konkretnie i spokojnie. Miał dar zjednywania ludzi – ufali mu, szli za jego radą, czując w nim moc ducha i wielkie, dobrotliwe serce. Nie odmówił pomocy lekarskiej nikomu, kto jej potrzebował.

Pod koniec lat 90. Pan Doktor z żoną Alicją i trójką dzieci zostali aktywnymi członkami zrzeszenia Polaków w Krzemieńcu. Na początku lat dwutysięcznych przychodził do kościoła, rozpakowywał przysłane w darze z Europy lekarstwa, opatrywał je opisami, a znając schorzenia i potrzeby parafian, zalecał właściwy lek każdemu z nich.

Oto portret społeczny Jana Moroziuka, prezesa Towarzystwa Odrodzenia Kultury Polskiej im. Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu w latach 2008–2015, lekarza i wykładowcy Kolegium Medycznego im. Arseny Ryczyńskiego w Krzemieńcu, który zmarł nagle wieczorem 31 marca br., w Wielką Środę.

Nic dziwnego, że każdy, kto usłyszał tę wiadomość, reagował słowami: «O, jakież to był dobry człowiek!» My, koledzy i przyjaciele, najlepiej znaliśmy Jego zalety. W decydujących chwilach był twardy jak skała. Nic przy tym nie mówił, milcząco przyjmował nasze dyskusje pomiędzy sobą. I tak w końcu przystawaliśmy na Jego decyzję, bo była właściwa.

Kiedy ks. Władysław Iwaszczak zezwolił na ulokowanie siedziby Towarzystwa na parterze odzyskanego Domu Parafialnego, Pan Doktor jako Prezes natychmiast postanowił: niezwłocznie zacząć remont zniszczonego parteru. Przyszedł wtedy do pracy każdy, kto mógł. Jednak remont to sprawa kosztowna. Był rok 2008. W tym okresie Towarzystwo otrzymywało dofinansowanie od Stowarzyszenia «Wspólnota Polska», ale nie na wszystkie przedsięwzięcia, tym bardziej niezaplanowane. Prezes przekazał wówczas własne pieniądze na materiały budowlane. 5 tys. hrywien – w tamtych czasach była to znaczna suma (ok. 1 tys. dolarów wg kursu z sierpnia 2008 r. – red.). Nikt mu tego nigdy nie zwrócił. Cieszył się, że mamy własny dość obszerny kąt dla szkoły, zebrań, uroczystości. Remont trwał niecałe dwa miesiące i 90. rocznicę odzyskania przez Polskę Niepodległości świętowaliśmy już w odnowionym lokalu.

Prezes jednak nie zaprzestał wysiłków w sprawie znalezienia miejsca, gdzie TOKP mogłoby wprowadzić się na stałe, Dom Parafialny przecież miał inne przeznaczenie. Dyskutował na ten temat z Radą Miasta. Razem doszli do wniosku, że najbardziej nadaje się na ten cel budynek naprzeciwko Domu Parafialnego, zajmowany przez różne urzędy. Prezes postarał się o dokumentację z biura inwentaryzacyjnego, rozplanował wnętrze, wycylił środki niezbędne do przeprowa-

dzenia remontu i... urwało się. Komisariat wojskowy zabrał ten budynek na potrzeby własne i nie było na to rady.

Człowiek aktywny w życiu zawsze znajduje nowe pole działalności. W 2009 r., po uzgodnieniu z Radą Wiejską w Gajach i przy pomocy Michała Stradomskiego, dyrektora szkoły we wsi Kimnata (wcześniej Kimnatka, polska nazwa – Komnatka – red.), Prezes zaczął prace mające na celu odnowienie tzw. Polskiego Cmentarza w pobliżu Kimnaty. Jest to miejsce ostatniego spoczynku 77 żołnierzy Wojska Polskiego poległych w bitwie z budionowcami w lipcu 1920 r. Teren ten zarósł krzakami i chwastami oraz został całkowicie zapomniany, tylko miejscowi mieszkańcy z pokolenia na pokolenie przekazywali pamięć o tej zbiorowej mogile.

Wspólne działania Jana Moroziuka, Michała Stradomskiego oraz 17 ochotników z Towarzystwa Odrodzenia Kultury Polskiej im. Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu jesienią 2009 r. i latem 2010 r. stały się nieocenionym wkładem w sprawie przywrócenia pamięci narodowej o zbrojnym wysiłku Polaków w walce o Niepodległość.

W upalnym dniu 1 sierpnia 2010 r., w 90. rocznicę walk trwających na tych terenach w okresie wojny polsko-bolszewickiej, w obecności ok. 100 zebranych Prezes Moroziuk rozpoczął lokalną uroczystość otwarcia odnowionego Polskiego Cmentarza. Następnie co roku wspólnie z proboszczem – najpierw ks. Władysławem Iwaszczakiem, a następnie z ks. Łukaszem Grochłą organizował wyjazdy członków Towarzystwa do Kimnatki. W przededniu 1 listopada na Polskim Cmentarzu jest odprawiana msza polowa, składane są znicze i kwiaty. Członkowie TOKP mają także okazję do spotkania z dyrektorem Michałem Stradomskim.

W następnych latach kadencji Prezesa Moroziuka w Towarzystwie odbył się szereg wzniosłych i pamiętnych imprez. Razem z ks. Władysławem Iwaszczakiem Jan Moroziuk zorganizował pielgrzymkę członków TOKP do Częstochowy, zdecydował także o wyjeździe do Warszawy na doroczne spotkania krzemieńczan, gdzie poznał znanych działaczy kultury polskiej pochodzących z Krzemienia i okolic. Prezes zawsze pilnował w prasie ogłoszeń o konkursach i robił wszystko, by dzieci z TOKP w nich uczestniczyły. Co roku, przy pomocy nauczycielek z polskiej szkoły działającej przy Towarzystwie, organizował konkurs «Anioł Ognisty Wołynia», do którego zapraszał dziesiątki polskich dzieci z różnych obwodów Ukrainy.

Prezes planował i doprowadzał do skutku wyjazdy dzieci na wycieczki do Polski, jak również krajowe. Co roku brał udział w mszach żałobnych w intencji ofiar Rzezi Wołyńskiej odbywających się w łuckiej katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła. Współpracował z nowo założonym Muzeum Juliusza Słowackiego i pomagał w organizacji dorocznej konferencji «Dialog Dwóch Kultur». W ciągu kilku miesięcy jubileuszowego

Слово про добру людину

Ще вчора він був серед нас. Об'єднав нашу спільноту, з притаманною йому розважливістю та спокоєм генерував творчі та практичні ідеї. Звали його Іван Морозюк.

Він належав до людей дуже відповідальних і безкомпромисних, водночас йому завжди вдавалося до всього ставитися з розумінням. Як хірург був відважним та спокійно підходив до справ, коли потрібно було приймати рішення. Ніколи не виголошував промов і не читав нотацій, висловлювався коротко, конкретно і спокійно. Він умів об'єднувати людей. Вони довіряли йому, йшли до нього по пораду, відчуваючи в ньому силу духу й велике, добре серце. А він не відмовляв у лікарській допомозі нікому з тих, хто її потребував.

Наприкінці 90-х років Пан Доктор, як шанобливо зверталися до Івана Морозюка в місті, разом із дружиною Аліцією та трьома дітьми стали активними членами об'єднання поляків у Кременці. На початку двохтисячних він приходив до костелу, розпаковував прислані з Європи ліки, описував їх та, знаючи хвороби й потреби прихожан, рекомендував відповідні препарати кожному.

Це портрет Івана Морозюка, голови Товариства відродження польської культури імені Юліуша Словацького в Кременці (ТВПК) у 2008–2015 рр., лікаря й викладача Кременецького медичного фахового коледжу імені Арсена Ричинського, який помер раптово ввечері 31 березня, у Велику середу.

Не дивно, що кожен, хто чув звістку про це, реагував словами: «О, яка ж то була добра людина!» Ми, його колеги і друзі, найкраще знали його переваги. У вирішальні хвилини він був міцний як скеля. При цьому нічого не говорив, мовчки реагував на наші дискусії. Все одно ми зрештою приставали на його рішення, бо воно було найвідповідніше.

Коли отець Владислав Іващак дозволив товариству зайняти перший поверх парафіяльного дому, який повернули католицькій громаді, Пан Доктор як голова ТВПК вирішив невідкладно почати ремонт у знищеному приміщенні. Тоді тут працював кожен, хто був у змозі. Проте ремонт – дорога справа. У 2008 р. організація отримувала фінансову підтримку від товариства «Польська спільнота», але коштів вистачало не на всі потреби, а тут ще й мова про незапланований ремонт. Голова дав тоді власні гроші на будматеріали. 5 тис. грн – у ті часи це була значна сума (близько 1 тис. доларів відповідно до курсу в серпні 2008 р., – ред.). Ніхто їх йому не повернув. А він радів, що ми нарешті маємо власний чималий куток для школи, зборів та різних заходів. Ремонт тривав майже два місяці і 90-ту річницю відновлення Польщею незалежності ми святкували вже в оновленому приміщенні.

Однак голова не припинив шукати постійне приміщення для ТВПК, адже парафіяльний дім мав усе-таки інше призначення. Іван Морозюк обговорював це питання з миською радою. Разом вони прийшли до висновку, що найбільше на приміщення для товариства пасує будівля навпроти парафіяльного дому, в якій тоді містилися різні установи. Голова подбав про до-

кументи в бюро технічної інвентаризації, розпланував кабінети, підрахував, скільки коштів буде потрібно на ремонт. Але не так сталося, як гадалося. У будинку поселився військовий комісаріат і впливу на це ми не мали.

Людина з активною життєвою позицією завжди знайде, чим зайнятися. У 2009 р., після погоджень із Гаївською сільською радою та за допомогою Михайла Страдомського, директора школи в селі Кімната (раніше Кімнатка, польська назва – Komnatka, – ред.), голова ТВПК почав підготовку до відновлення так званого Польського цвинтаря поблизу Кімнати. Тут свій останній спочинок знайшли 77 солдатів Війська Польського, полеглих у липні 1920 р. у битві з будьонівцями. Це місце пам'яті заросло й кануло в забуття. І лише місцеві мешканці з покоління в покоління передавали пам'ять про цю братську могилу.

Спільні дії Івана Морозюка, Михайла Страдомського та 17 волонтерів із Товариства відродження польської культури імені Юліуша Словацького в Кременці восени 2009 р. і літом 2010 р. стали неocenним вкладом у справу відновлення національної пам'яті про боротьбу поляків за незалежність.

У спекотний день 1 серпня 2010 р., в 90-ту річницю боїв, що тривали на цій території в часи польсько-більшовицької війни, в присутності близько 100 осіб Іван Морозюк розпочав захід, під час якого відкрили оновлений Польський цвинтар. Потім щороку разом із ксьондзом, спочатку Владиславом Іващак, а згодом Лукашем Грохлею, організував виїзди членів товариства до Кімнати. Напередодні 1 листопада на Польському цвинтарі відбувається польова меса, її учасники запалюють лампади та покладають квіти. Члени ТВПК мають також нагоду зустрітися з директором Михайлом Страдомським.

Під час головування Івана Морозюка в товаристві відбулася низка важливих і пам'ятних заходів. Разом з отцем Владиславом Іващак, він організував паломництво членів ТВПК до Ченстохови, згодом прийняв рішення відвідати щорічні зустрічі кременчан у Варшаві, де познайомився з відомими діячами польської культури, які походили з Кременця й околиць. Він завжди стежив за оголошеннями про конкурси в пресі й робив усе, щоб діти з ТВПК брали в них участь. Щороку за допомогою вчительок із польської школи, що діє при товаристві, організував конкурс «Вогнистий ангел Волині», до участі в якому запрошував десятки польських дітей із різних областей України.

Голова товариства планував і реалізував виїзди дітей на екскурсії до Польщі, а також подорожі Україною. Щороку брав участь у жальних месам у пам'ять про жертв Волинської різни, які проходили в кафедральному соборі Святих Апостолів Петра і Павла в Луцьку. Співпрацював із новоствореним Музеєм Юліуша Словацького і допомагав в організації щорічної



Z ogromnym smutkiem i bólem
przyjęliśmy wiadomość o śmierci

JANA MOROZIUKA

Prezesa Towarzystwa Odrodzenia Kultury Polskiej
Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu
w latach 2008–2015

Składamy wyrazy współczucia i żalu całej Rodzinie oraz Bliskim.
Jan Moroziuk na zawsze pozostanie w naszych sercach.

Członkowie oraz Zarząd Towarzystwa Odrodzenia Kultury Polskiej
Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu

dla TOKP roku 2015 przy pomocy wybranego komitetu przygotował obchody 25-lecia Towarzystwa, które przekształciło się w święto dla całego miasta.

Każde zaplanowane przedsięwzięcie Prezes zaczynał od narady z ks. Władysławem Iwaszczakiem, członkiem Towarzystwa zaangażowanym we wszystkie sprawy organizacji, tak społeczne, jak i osobiste każdego członka TOKP. Przez wszystkie lata pracy na stanowisku prezesa Jan Moroziuk był osobą, która cementowała organizację, przyciągała każdego z nas własną niecodzienną osobowością do pracy społecznej na rzecz ogółu. W życiu osobistym za najwyższą wartość uważał rodzinę. Cieszył się dorastającymi przy nim wnukami Kamilem i Łukaszem.

Na koniec kilka zdań z ankiety osobistej Prezesa Jana Moroziuka. Urodził się w Rydomlu w pobliżu Poczajowa w 1952 r. Po zakończeniu ósmej klasy wstąpił do Kolegium Medycznego

w Krzemieńcu, następnie studiował medycynę w Tarnopolu. Jako zdolny absolwent został zaproszony do Wojskowej Akademii Medycznej w Saratowie, po ukończeniu której, z dyplomem chirurga wojskowego, został skierowany do wojskowego okręgu w Krajach Bałtyckich. Pracował także w Niemczech, w Żytomierzu, w Czerniowcach, przez 20 lat był głównym chirurgiem różnych szpitali wojskowych. W 2000 r. wrócił do Krzemieńca. Wkrótce został wykładowcą chirurgii w miejscowym Kolegium Medycznym, gdzie pracował do ostatnich dni życia.

Niech spoczywa w spokoju wiekiustym, a wdzięczna pamięć o nim pozostaje wśród nas.

Jadwiga GUSŁAWSKA,
Towarzystwo Odrodzenia Kultury Polskiej
im. Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu

Zdjęcie udostępniła autorka

konferencji «Диалог двух культур». Упродовж кількох місяців 2015 р., ювілейного для ТВПК, за допомогою обраного комітету підготував урочистості з нагоди 25-річчя товариства, які перетворилися у свято для цілого міста.

Планування кожного заходу Іван Морозюк починав із наради з отцем Владиславом Іващаким, членом товариства, який брав активну участь у діяльності організації, допомагаючи вирішувати і громадські питання, і особисті проблеми кожного члена ТВПК. Протягом усіх років діяльності на посаді голови Іван Морозюк був особою, яка цементувала організацію та завдяки непересічним особистим якостям мотивувала нас брати участь у громадській діяльності на суспільне благо. В особистому житті найвищою цінністю для нього була сім'я. Він тішився онуками Камілем і Лукою, які росли на його очах.

На завершення – декілька речень про біографію Івана Морозюка. Він народився в 1952 р. у Ридомилі поблизу Почаєва. Після

закінчення восьмого класу вступив до медичного училища в Кременці, потім навчався в Тернопільському медичному інституті. Як здібного випускника його запросили до Саратовського військово-медичного інституту, де він отримав диплом військового хірурга. Потім його скерували у військовий округ у Прибалтиці. Згодом Іван Морозюк працював у Німеччині, а також у Житомирі та Чернівцях, протягом 20 років був провідним хірургом різних військових лікарень. У 2000 р. повернувся до Кременця. Незабаром став викладачем хірургії в місцевому медичному коледжі, де працював до останніх днів життя.

Нехай спочиває з миром, а серед нас хай залишиться вдячна пам'ять про нього.

Ядвіга ГУСЛАВЬСКА,
Товариство відродження польської культури
імені Юліуша Сłowачького в Кременці

Фото надала авторка

Операция «Тройка»: odtajnione dokumenty dostępne w sieci

Операция «Тройка»: розсекречені документи у вільному доступі

Na stronie Elektronicznego Archiwum Ukraińskiego Ruchu Wyzwoleńczego zamieszczono materiały dotyczące operacji «Trojka». 70 lat temu w jej ramach z Ukrainy przymusowo wysiedlono przedstawicieli trzech grup społecznych: tzw. kułaków, Świadków Jehowy oraz kombatantów Armii Andersa.

На сайті Електронного архіву Українського визвольного руху опублікували матеріали про операцію «Тройка». 70 років тому в рамках цієї акції з України примусово виселили представників трьох соціальних груп: так званих куркулів, єговістів та колишніх військових Армії Андерса.

Операция «Тройка» на территории Украины Заходній розпочала się о 4.00 над ранем 8 квітня 1951 р. Була то остання масова депортаційна акція на землях Радянської України.

Wówczas z Ukrainy w głąb ZSRR, do obwodu tomskiego oraz irkutckiego, wysiedlono 8984 osoby (2616 z nich to dzieci). Byli to przedstawiciele związku wyznaniowego Świadkowie Jehowy, tak zwani kułacy i andersowcy. Do realizacji akcji zostało zaangażowanych 10454 funkcjonariuszy służb specjalnych, czyli było ich więcej niż deportowanych osób.

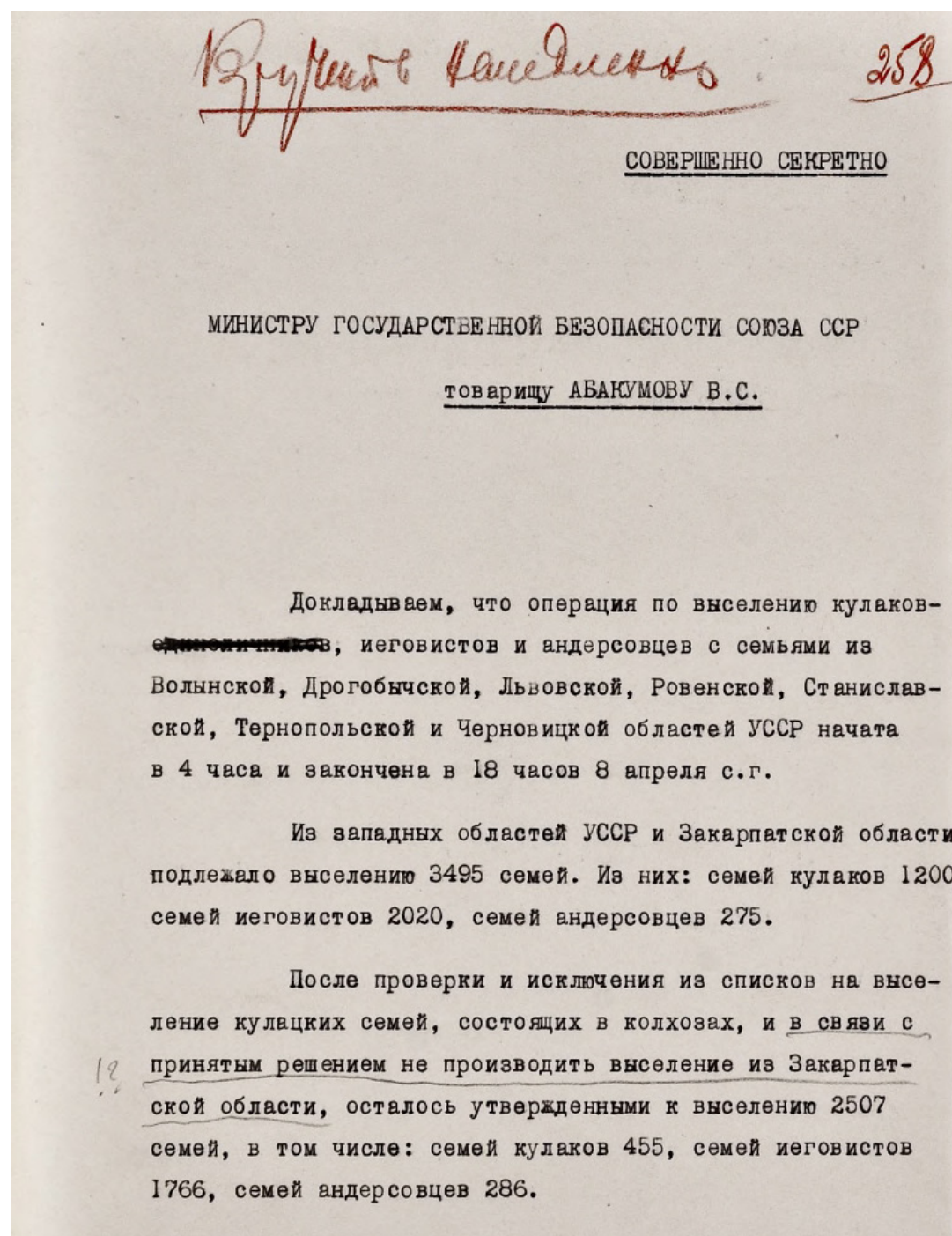
Wśród dokumentów opublikowanych na stronie Elektronicznego Archiwum Ukraińskiego Ruchu Wyzwoleńczego możemy znaleźć raport o liczbie osób załadowanych do pociągów, meldunek o zakończeniu operacji i ogólnej liczbie wysiedlonych, listę funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego odpowiedzialnych za przeprowadzenie operacji «Trojka», szacunkowe dane dotyczące sił i zasobów niezbędnych do realizacji deportacji, instrukcja dla kierownika grupy operacyjnej wymieniająca szczegóły realizacji operacji itd.

Z raportu naczelnika oddziału transportu Zarządu Głównego Ochrony MGB ZSRR pułkownika Aleksandra Gruzdowa o liczbie osób załadowanych do pociągów wg. danych na 3.00 w nocy 9 kwietnia dowiadujemy się m.in. o tym, że z obwodu wołyńskiego w 1951 r. deportowano co najmniej 39 rodzin żołnierzy Armii Andersa (łącznie 139 osób), z rówieńskiego – 59 rodzin (łącznie 200 osób) oraz tarnopolskiego – 63 rodziny (łącznie 209 osób).

W sumie zgodnie z meldunkiem do ministra bezpieczeństwa państwowego Wiktora Abakumowa o zakończeniu operacji «Trojka» z siedmiu obwodów Ukrainy Zachodniej (stanisławowskiego, wołyńskiego, rówieńskiego, czerniowieckiego, tarnopolskiego, drohobyckiego oraz lwowskiego) przymusowo zostało wysiedlonych 298 rodzin andersowców (1032 osoby), 413 rodzin tzw. kułaków (1644 osoby) oraz 1776 rodzin Świadków Jehowy (6308 osób).

Z obwodu zakarpackiego z powodów nieznanych nie wysiedlano przedstawicieli wspomnianych wyżej grup, mimo że było to planowane. Świadczą o tym opublikowane dokumenty. Są one dostępne pod tym linkiem: <https://cutt.ly/fwvNmic>

Natalia DENYSIUK



Операция «Тройка» на території Західної України розпочалася о четвертій годині ранку 8 квітня 1951 р. Це була остання масова депортаційна акція на землях Радянської України.

Тоді з України «в отдаленные местности СССР», до Томської та Іркутської областей, примусово виселили 8984 особи (2616 із них були дітьми). Серед них – представники релігійної організації Свідки Єгови, так звані куркулі та андерсівці. Для проведення депортації залучили 10 454 функціонерів, тобто їх було більше, ніж виселених осіб.

Серед опублікованих на сайті Електронного архіву Українського визвольного руху документів можна знайти рапорт про кількість осіб, завантажених в ешелони, доповідну про завершення операції та загальну кількість виселених, перелік керівного складу Міністерства державної безпеки, який відповідав за проведення операції «Тройка», розрахунок сил і засобів, необхідних для забезпечення заходів по депортації, пам'ятку керівника оперативної групи щодо особливостей проведення операції тощо.

Із рапорту начальника відділу транспорту Головного управління охорони МДБ СРСР, полковника Олександра Груздова про кількість осіб, завантажених в ешелони станом на третю годину ночі 9 квітня, довідуємося, зокрема, про те, що з Волинської області в 1951 р. депортували щонайменше 39 сімей колишніх військових Армії Андерса (разом 139 осіб), із Рівненської – 59 сімей (усього 200 осіб), із Тернопільської – 63 сім'ї (разом 209 осіб).

Загалом, згідно з доповідною міністру держбезпеки Віктору Абакумову про завершення операції «Тройка», із семи областей Західної України (Станіславівської, Волинської, Рівненської, Чернівецької, Тернопільської, Дрогобицької та Львівської) примусово виселили 298 сімей андерсівців (1032 особи), 413 родин так званих куркулів (1644 особи) та 1776 сімей Свідків Єгови (6308 осіб).

Із Закарпатської області з нестановлених причин прийняли рішення не виселити представників згаданих вище груп населення, хоча й планували. Про це свідчать опубліковані документи, які доступні за посиланням: <https://cutt.ly/fwvNmic>

Наталія ДЕНИСЮК

Ocaleni od zapomnienia: Abram Sztyleрман

Повернуті із забуття: Абрам Штилерман

«W czasie istnienia państwa polskiego systematycznie prowadził agitację skierowaną przeciw ZSRR i partii komunistycznej» – to według postanowienia Mędzyrzeckiego Oddziału Rejonowego NKWD powód do aresztowania Abrama Sztyleрмана, nauczyciela szkoły nr 1 w Międzyrzeczu Koreckim.

«Во время существования польского государства систематически проводил агитацию, направленную против СССР и коммунистической партии». Такой «злочин» вказано в постанові Межирицького райвідділу НКВС про арешт Абрама Штилермана, учителя Межирицької школи № 1.

Abram Sztyleрман уродився 20 квітня 1900 р. в Новогроді Воłyрським на Житомирщині. Родиче Абрама: Idel (s. Arona, ur. w 1870 r.) i Chaja (c. Icka, ur. w 1874 r.) prowadzili sklep z tkaninami. Abram miał młodszą siostrę Ejdę (ur. w 1898 r., według innych dokumentów miała na imię Berta).

W aktach śledztwa, które zostało wszczęte przez NKWD wobec Sztyleрмана w 1940 r., zachował się wpis, że miał średnie wykształcenie. W grudniu 1921 r. powołany do Wojska Polskiego. Służył do stycznia 1923 r. Do rezerwy przeszedł w stopniu plutonowego. Od kwietnia do sierpnia 1923 r. Abram uczestniczył w szkoleniach wojskowych. Kolejne ćwiczenia odbył w 1925 r., później już nie był na nie wzywany.

Do Międzyrzecza Korzeckiego (obecnie Welyki Mezyriczi) Sztyleрман przyjechał w 1934 r. (według innych dokumentów – w 1935 r.) z Korca, a do Korca, jak dowiadujemy się z zeznań mieszkanka miasta Jeruchyma Sukenyka, przybył w 1918 r. Wiadomo, że w 1940 r., kiedy Abram został aresztowany, jego rodzice mieszkali w Międzyrzeczu. W aktach śledztwa brak informacji o tym, kiedy tam się przenieśli. W latach 1923–1924 Sztyleрманowie prowadzili w miasteczku dwa sklepy z tkaninami.

Po zamknięciu sklepów Abram udzielał korepetycji (w aktach śledztwa brak informacji, z jakich przedmiotów). W latach 1929–1930 był prezesem i zarządzał miejscowym bankiem. Jednak po kilku latach ta instytucja zbankrutowała, a wkrótce ujawniono nadużycia, których dopuszczano się jej kierownictwo. Ponadto Abram nielegalnie świadczył usługi prawnicze, czyli, jak czytamy w aktach sprawy, zajmował się «sporządzaniem podań».

W Międzyrzeczu Sztyleрман oficjalnie założył biuro prawne (biuro podań), gdzie do ustanowienia władzy radzieckiej prowadził prywatną praktykę.

Wiadomo, że od 1936 r. Sztyleрман był członkiem Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej. W 1938 r. dołączył do Ligi Morskiej i Kolonialnej, w latach 1936–1937 przynależał do Związku Strzeleckiego, a od 1937 r. – do Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych. W 1938 r. ludność żydowska Międzyrzecza założyła komitet związany ze zbiórką funduszy na rzecz obrony państwa polskiego. Ta inicjatywa prawdopodobnie została spowodowana ogólnopolskim ruchem poparcia założonego w 1936 r. Funduszu Obrony Narodowej, który gromadził finanse dla wzmocnienia zdolności obronnych kraju, albo chęcią przeciwdziałania antysemityzmowi szerzącemu się w Europie. Na czele lokalnego komitetu stał Abram Sztyleрман. W tym samym roku przemawiał na wiecu porównując dobrobyt obywateli Polski i ZSRR i skupiając się na biedzie panującej w Związku Radzieckim.

Po ustanowieniu władzy radzieckiej były prawnik musiał zmienić zawód. Wkrótce podjął pracę nauczyciela w Szkole nr 1 w Międzyrzeczu.

9 kwietnia 1940 r. Abram Sztyleрман został aresztowany przez Międzyrzeczeki Oddział Rejonowy NKWD. Podczas przeszukania skonfiskowano mu 12 zdjęć, maszynę do pisania z polską czcionką, taśmy do niej, polski kodeks (w sporządzonej liście nie sprecyzowano, o jaki kodeks chodzi) oraz «Tezy na temat obowiązków obywatela». Z wymienionych rzeczy funkcjonariusze NKWD zostawili sobie tylko maszynę do pisania. 10 kwietnia 1940 r. siostrze więźnia przekazano skonfiskowane zdjęcia, a książki zniszczono.

Na pierwszym przesłuchaniu enkawudzistów interesowało jedno ze zdjęć. Utrwalono na nim Sztyleрmana w otoczeniu funkcjonariuszy posterunku policji w Międzyrzeczu podczas jakiejś uroczystości. Na podstawie tej fotografii śledczy oskarżyli więźnia o współpracę z polską policją. Znaleziono również świadka, który zeznał, że działał niejednokrotnie, jak Abram regularnie o tej samej porze przychodził na posterunek.



Sztyleрман twierdził, że korzystał z biblioteki działającej na posterunku. Również przypomniał, że w 1939 r. w Międzyrzeczu miał miejsce akt wandalizmu dokonany przez kursantów polskiej szkoły oficerskiej, którzy kerswali napisy na sklepach i innych zakładach żydowskich. Poszkodowani złożyli skargę do policji. Wówczas Abrama wezwano na posterunek do złożenia zeznań. Oprócz tego 18 stycznia 1938 r. odbyło się posiedzenie sądu w sprawie świadczenia przez Sztyleрmana usług prawnych dla miejscowych mieszkańców i przygotowywania podań w ich imieniu. Decyzją sądu został wówczas uniewinniony.

Nykanor Łomakin zeznający w sprawie Sztyleрmana opowiedział, że w 1934 r. był świadkiem rozmowy odbywającej się na posterunku policji w Międzyrzeczu. W jej trakcie Abram mówił, że okazał dużo pomocy polskiej policji i nadal będzie ją wspierał, w związku z czym prosi o zezwolenie na otwarcie biura prawnego w Międzyrzeczu. Niektórzy świadkowie na przesłuchaniach mówili, że w II Rzeczypospolitej trudno było uzyskać pozwolenie na świadczenie usług prawnych, dlatego wiedząc o procesie sądowym wszczętym wobec Sztyleрmana byli zdziwieni, że on miał takie zezwolenie. Właśnie ten fakt stał się podstawą podejrzenia o współpracę Sztyleрmana z polską policją.

We wniosku oskarżającym z 17 lipca 1940 r. napisano, że Sztyleрман od 1938 r. występował «na polskich obchodach nacjonalistycznych», rzucał obelgi na Związek Radziecki i od 1934 r. był informatorem policji.

Decyzją Kolegium Specjalnego NKWD ZSRR z dnia 18 października 1940 r. Abram Sztyleрман jako «element społecznie niebezpieczny» został skazany na osiem lat łagrów. Karę odbywał w obozie «Uchtizemlag».

Według postanowienia Prokuratury Obwo- du Rówieńskiego z dnia 31 lipca 1989 r. wobec Abrama Sztyleрmana zastosowano art. I Ustawy Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 16 stycznia 1989 r. «O dodatkowych przedsięwzięciach dotyczących odnowienia sprawiedliwości wobec ofiar represji, mających miejsce w okresie lat 30–40 – na początku lat 50».

Dalsze losy bohatera tego tekstu nie są nam znane.

Tetiana SAMSONIUK

go w 1936 r. Фонду національної оборони, який нагромаджував кошти для зміцнення обороноздатності країни, та бажання протистояти антиєврейській політиці, яка ширилася Європою. Місцевий комітет очолював Abram Штилерман. Того ж року він виступав на мітингу, де порівнював добробут громадян Польщі і СРСР, акцентуючи увагу на бідності, що панувала в Радянському Союзу.

Після встановлення радянської влади вчорашньому юристу довелося перепрофілюватися на вчителя та почати працювати в Межирицькій школі № 1.

До радянських казематів Abram Штилерман потрапив 9 квітня 1940 р., коли його арештував Межирицький райвідділ НКВС. Під час арешту в нього вилучили 12 фотознімків, друкарську машинку з польськими літерами, стрічки до неї, польський кодекс (у переліку не вказано, який саме) та тези до громадянських обов'язків. З вилученого енкаведисти залишили собі друкарську машинку. Фотографії 10 квітня 1940 р. передали сестрі в'язня. Літературу знищили.

Предметом першого допиту стала одна зі світлих. Знімок зафіксував святкування, на якому Штилерман був присутній в оточенні службовців Межирицького постерунку поліції. На підставі цього слідчі звинуватили в'язня у співпраці з польською поліцією. Знайшовся і свідок, який підтвердив, що неодноразово бачив, як Abram в один і той самий час заходив до постерунку.

Штилерман стверджував, що ходив у будинок постерунку в бібліотеку. Також він пригадав, що 1939 р. у Межиричах був випадок вандалізму з боку курсантів польської школи офіцерів, які на магазинах та інших єврейських закладах позривали вивіски. Потерпілі написали заяви до поліції. Для дачі показів, серед інших, до постерунку викликали й Абрама. Також 18 січня 1938 р. відбувся суд, на якому його судили за консультування селян та підготовку подаць від їхнього імені. На суді Абрама виправдали.

Никанор Ломакін, свідок у справі Штилермана, стверджував, що ще 1934 р. був очевидцем розмови в Межирицькому постерунку поліції, під час якої Abram казав, що багато зробив для польської поліції і в подальшому буде корисним для неї, а тому просить надати йому дозвіл на відкриття юридичного бюро в Межиричі. Окремі свідки на допитах стверджували, що в Другій Речі Посполитій важко було отримати концесію на юридичну практику, тому, знаючи про судову справу щодо Штилермана, вони були здивовані тим, що він одержав офіційний дозвіл. Саме цей факт і став підґрунтям підозр у співпраці Абрама з польською поліцією.

В обвинувальному висновку, датованому 17 липня 1940 р., Штилермана звинуватили в тому, що він із 1938 р. виступав «на польських націоналістичних святкуваннях», зводив наклеп на Радянський Союз та з 1934 р. був пов'язаний із поліцією як її інформатор.

Постановою Особливої наради при НКВС СРСР від 18 жовтня 1940 р. Абрама Штилермана як «соціально-небезпечного елемента» засудили на вісім років виправно-трудова таборів. Термін покарання він відбував в «Ухтіземлазі».

Заключенням Рівненської обласної прокуратури від 31 липня 1989 р. Abram Штилерман потрапляє під дію ст. I Указу Президії Верховної Ради СРСР від 16 січня 1989 р. «Про додаткові заходи по відновленню справедливості щодо жертв репресій, які мали місце в період 30–40-х і початку 50-х рр.»

Подальша доля героя цього тексту нам не відома.

Тетяна САМСОНІУК



Triathlon intelektualny: odbył się pierwszy etap konkursu

Інтелектуальний триатлон: відбувся перший етап конкурсу

Учні з обводу волинського, рівненського і tarnopolskiego sprawdzali swoją wiedzę podczas pierwszego etapu konkursu «III Triathlon intelektualny – kultura polska 1989–2020 oraz 30-lecie powstania Grupy Wyszehradzkiej».

Ze względu na pandemię COVID-19 wydarzenie odbyło się on-line za pośrednictwem platform Zoom oraz testportal.pl. 11 kwietnia organizatorzy konkursu najpierw powitali uczestników podczas wspólnej wideokonferencji na Zoomie, następnie 94 uczniów starszych klas ze szkół w Łuckim Okręgu Konsularnym rozpoczęło test. Składał się z 60 pytań, każde zawierało trzy propozycje odpowiedzi. Ich tematyka dotyczyła współczesnej kultury polskiej oraz 30. rocznicy powstania Grupy Wyszehradzkiej.

Na podstawie wyników testu wyłoniono 30 najlepszych konkursantów, którzy wezmą udział w drugim etapie Triathlonu. Przewiduje on zaprezentowanie zdolności krasomówczych,

dlatego uczestnicy przygotowują przemówienie na jeden z tematów zaproponowanych przez organizatorów. Zwycięzcy wezmą udział w trzeciej części konkursu, która odbędzie się w formie turnieju pytań. W związku z sytuacją epidemiologiczną drugi etap również odbędzie się on-line.

Projekt realizowany jest przez Konsulat Generalny RP w Łucku we współpracy z Ukraińsko-Polskim Sojuszem imienia Tomasza Padury w Równem oraz nauczycielami ORPEG skierowanymi do pracy w Tarnopolu, Łucku i Kowlu.

Mariana JAKOBCZUK,
Ukraińsko-Polski Sojusz
imienia Tomasza Padury w Równem

Учні з Волинської, Рівненської та Тернопільської областей перевіряли свої знання під час першого етапу конкурсу «III Інтелектуальний триатлон – польська культура в 1989–2020 рр. та 30-річчя створення Вишеградської групи».

У зв'язку з пандемією COVID-19 подію провели онлайн за посередництвом Zoom та testportal.pl. 11 квітня організатори конкурсу спершу привітали учасників під час увімкнення на Zoom-конференції, після чого 94 учні старших класів із Луцького консульського округу приступили до тесту. Він складався з 60 запитань із трьома варіантами відповідей. Їх тематика стосувалася сучасної польської культури останніх десятиліть та Вишеградської групи.

За результатами тесту було відібрано 30 найкращих конкурсantів, які візьмуть участь в другому етапі триатлону. Він передбачає презентацію ораторських вмінь, тому

учасникам потрібно буде підготувати доповідь на одну із запропонованих організаторами тем. Переможці візьмуть участь у третій частині конкурсу, яка пройде у формі вікторини. Через епідеміологічну ситуацію другий етап також відбудеться онлайн.

Проект реалізує Генеральне консульство РП у Луцьку у співпраці з Українсько-польським союзом імені Томаша Падури в Рівному та вчителями Центру розвитку польської освіти за кордоном (ORPEG), скерованими до Тернополя, Луцька та Ковеля.

Мар'яна ЯКОБЧУК,
Українсько-польський союз
імені Томаша Падури в Рівному

Nauczycielom przybliżono postać Józefa Łobodowskiego

Учителям розповіли про творчість Юзефа Лободовського

W Wołyńskim Instytucie Podyplomowej Edukacji Pedagogicznej w Łucku odbył się ogólnoukraiński okrągły stół poświęcony 112. rocznicy urodzin Józefa Łobodowskiego (1909–1988) – polskiego pisarza, tłumacza i publicysty.

Spotkanie zorganizowano on-line 25 marca z inicjatywy Konsulatu Generalnego RP w Łucku we współpracy z Wołyńskim Uniwersytetem Narodowym im. Łesi Ukrainki oraz pedagogami z Żytomierszczyzny.

Celem okrągłego stołu było zachęcenie nauczycieli historii, języka polskiego i literatury, studentów i uczniów do poznawania wspólnej spuścizny historycznej Ukrainy i Polski, m.in. twórczości Józefa Łobodowskiego, polskiego pisarza rozmiłowanego w ukraińskiej kulturze i promującego ją w Europie.

Przed ponad 60 uczestnikami spotkania wystąpiła prof. Switłana Krawczenko z WUN im. Łesi Ukrainki, doktor habilitowany w zakresie nauk społecznych, której jednym z obszarów zainteresowań jest twórczość Józefa Łobodowskiego. W 2019 r. ujrzała światło dzienne jej książka «Józef Łobodowski – twórca, myśliciel, buntownik i ukraińofil. Życie i twórczość». Publikacja przedstawia życiorys, światopogląd i spuściznę pisarza w różnych dziedzinach twórczości, przywracając jednocześnie jego nazwisko ukraińskiej historii oraz zbiorowej pamięci Ukraińców. Zapoznać się z tą monografią można w repozytorium WUN im. Łesi Ukrainki: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19365>

Podczas okrągłego stołu Switłana Krawczenko wygłosiła referat pt. «Ukraina w życiu i twórczości Józefa Łobodowskiego», zwracając uwagę

nauczycieli na talent literacki pisarza, analityczny umysł, a nawet jego dar przewidywania przyszłości.

Wyniki swoich badań pedagogom zaprezentowała także Lubow Kótenko, członkini Polskiego Towarzystwa Historycznego, nauczyciel historii w Szkole Powszechnej I-III stopnia nr 36 im. Jarosława Dąbrowskiego w Żytomierzu. Wystąpiła z referatem «Stosunki ukraińsko-polskie na przełomowych etapach historii w twórczości Józefa Łobodowskiego oraz wykorzystanie nauczania historii, literatury i języka polskiego w celu ich poznawania». Materiały przedstawione przez Lubow Kótenko uczestnicy okrągłego stołu będą mogli wykorzystać na lekcjach historii, literatury i języka polskiego.

Do dyskusji dołączyli także Robert Czyżewski, dyrektor Instytutu Polskiego w Kijowie, radca Ambasady RP w Kijowie, oraz prof. dr hab. Aleksandr Demianiuk, zastępca dyrektora Wołyńskiego Instytutu Podyplomowej Edukacji Pedagogicznej.

W wydarzeniu uczestniczyli pedagodzy z obvodu wołyńskiego, rówieńskiego, żytomierskiego, tarnopolskiego, zaporoskiego oraz donieckiego, a także z Kijowa i Odessy.

Lilia BONDARUK,
kierownik Działu Przedmiotów Humanistycznych
Wołyńskiego Instytutu
Podyplomowej Edukacji Pedagogicznej

У Волинському інституті післядипломної педагогічної освіти відбувся всеукраїнський круглий стіл, присвячений 112-й річниці з дня народження Юзефа Лободовського (1909–1988 рр.) – польського письменника, перекладача й публіциста.

Захід пройшов онлайн 25 березня з ініціативи Генерального консульства РП у Луцьку у співпраці з Волинським національним університетом імені Лесі Українки та педагогічною спільнотою Житомирщини.

Мета круглого столу – зацікавити учителів історії, польської мови та літератури, студентів та учнів спільною історичною спадщиною України та Польщі, зокрема творчістю Юзефа Лободовського, який захоплювався українською культурою і пропагував її в Європі.

Перед учасниками, а їх на захід зареєструвалося понад 60 осіб, виступила Світлана Кравченко – професор Волинського національного університету імені Лесі Українки, доктор наук із соціальних комунікацій, дослідниця життєвого і творчого шляху Юзефа Лободовського. У 2019 р. побачила світ її книга «Юзеф Лободовський – митець, мислитель, бунтар та українофіл. Життя і творчість». Публікація стисло описує життя, світогляд і доробок письменника в різних галузях культури, повертаючи його ім'я в історію та колективну пам'ять українців. Ознайомитися з нею можна в репозитарії ВНУ імені Лесі Українки: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19365>

Учасникам круглого столу Світлана Кравченко представила доповідь на тему «Україна у житті та творчості Юзефа Лободовського», звертаючи увагу на його літературний талант,

глибокий аналітичний розум та дар передбачення.

Своїми знахідками з колегами поділилася членкиня Польського історичного товариства, учителька історії Житомирської ЗОШ I–III ступенів № 36 імені Ярослава Домбровського Любов Котенко. «Українсько-польські відносини на переломних етапах історії в творчості Юзефа Лободовського та використання можливостей шкільних курсів історії, літератури, польської мови у їх висвітленні» – це тема її виступу. Матеріали, представлені доповідаткою, учасники круглого столу зможуть використати під час уроків історії, мови та літератури.

До обговорення долучилися також директор Польського Інституту в Києві, радник Посольства Республіки Польща в Україні Роберт Чижевський та заступник директора Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти, доктор історичних наук, професор Олександр Дем'янюк.

У роботі круглого столу взяли участь педагоги з Волинської, Рівненської, Житомирської, Тернопільської, Запорізької, Донецької області, Києва та Одеси.

Lilia BONDARUK,
завідувачка відділу гуманітарних дисциплін
Волинського інституту
післядипломної педагогічної освіти

Wielkanoc w Kiwercach

Chrystus umierając opuszcza ten świat, schodzi w otchłanie do praotca Adama i ujmując go za rękę wyciąga z grobu. Tajemnica ta, przeżywana w ciemności i ciszy Wielkiej Soboty, została w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Kiwercach rozświetlona jasnością paschału przy dźwięku radosnego Alleluja.

Представители разных конфессий wraz z władzami miasta Kiwerce zebrali się 3 kwietnia o 22:00 na wspólne świętowanie Wigilii Paschalnej.

Po raz kolejny już prawie 100-letnia świątynia w Kiwercach ukazała piękno w różnorodności wyznań – a jednak we wspólnej chrześcijańskiej wierze.

Ojciec Oleksandr Iwankiw z grekokatolickiej parafii Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, stojący przy wspólnym Chrystusowym ołtarzu z ojcem Krzysztofem Orlickim, proboszczem rzymskokatolickiej parafii Najświętszego Serca Jezusa, oraz niosący paschał ojciec Jurij Trokun z prawo-

ślawnej parafii Opieki Najświętszej Bogurodzicy ukazali piękno liturgii, która wzywa do jedności z braćmi w obecności Zmartwychwstałego Pana, ale zachęca także do jedności w naszych rodzinach.

Po uroczystej mszy świętej proboszcz o. Krzysztof Orlicki wychodząc w procesji z Jezusem Eucharystycznym pobłogosławił Kiwerce, a zgromadzeni na uroczystości mieszkańcy miasta prosili o ustanie pandemii i błogosławieństwo dla każdego z nich.

Olga CHAZANIUK

Zdjęcia udostępnił ks. Krzysztof ORLICKI



Великдень у Ківерцях

Христос, помираючи, покидає цей світ і сходить у відхлань до праотця Адама і, простягаючи йому руку, витягає з могили. Ця таємниця, яку віряни переживають у темряві і тиші Великої суботи, розвітилася в ківерцівському санктварії Божого милосердя сяйвом пасхалу під звуки радісного Алілуя.

Прихожани різних конфесій разом із представниками влади міста Ківерці зібралися 3 квітня о 22:00 на спільне святкування Пасхального навечір'я.

Уже вкотре майже сторічний храм у Ківерцях продемонстрував красу в розмаїтті конфесій, проте все ж у спільній християнській вірі.

Отець Олександр Іванків із греко-католицької парафії Різдва Пресвятої Богородиці, який предстоїв при спільному Христовому вівтарі з отцем Кшиштофом Орлицьким, парохом місцевої римо-католицької парафії Пресвятого Серця Ісуса, а також отець Юрій Троkun із православної парафії Покрови Пресвятої Богоро-

диці, який ніс пасхал, показали красу літургії, що закликає до єдності з братами у присутності Воскреслого Христа і заохочує до єдності в наших сім'ях.

Після урочистої святої меси отець Кшиштоф Орлицький, провівши процесію з євхаристійним Христом, благословив Ківерці, а присутні на богослужінні жителі міста просили про припинення пандемії і благословення для кожного з них.

Ольга ХАЗАНИУК

Фото надав отець Кшиштоф ОРЛИЦЬКИЙ



... w Tarnopolu

Członkowie Polskiego Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu wraz z rodzinami celebrowali Wielki Tydzień.

Tydzień przed Wielkanocą, w Niedzielę Palmową, wierni kościoła p.w. Bożego Miłosierdzia i Najświętszej Maryi Panny Nieustającej Pomocy w Tarnopolu poświęcili palmy – symbol odradzającego się życia. Wzięli także udział w nabożeństwach Triduum Paschalnego.

W Wielką Sobotę ks. Andrzej Malig, proboszcz tarnopolskiej parafii rzymskokatolickiej, święcił pokarmy. Robił to kilkakrotnie w 45-minutowych przedziałach. Pozwoliło to na uniknięcie masowego gromadzenia się ludzi, a jednocześnie każdy chętny mógł przyjść do kościoła z koszyczkiem.

Dzień Zmartwychwstania Jezusa zaczął się o 6.30 od świątecznej mszy. W tym roku, biorąc pod uwagę obostrzenia związane z pandemią, uroczystości odbyły się bez tradycyjnej procesji rezurekcyjnej wokół kościoła. Obecne ograniczenia nie zmniejszyły jednak radości i szczęścia, które sprawiają wszystkim Święta Wielkanocne. Po nabożeństwie wierni tradycyjnie częstowali się święconką w rodzinnym gronie.

Oksana MŁYNKO,
Polskie Centrum Kultury i Edukacji
im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu

Zdjęcie udostępnione przez autorkę



... Тернополі

Члени Польського центру культури та освіти імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі разом із сім'ями відзначили Великий тиждень.

За тиждень перед Великоднем, у Пальмову неділю, віряни костелу Божого милосердя і Пресвятої Діви Марії Безустанної Допомоги в Тернополі освятили вербове гілля – символ життя, яке відроджується. Вони взяли теж участь у богослужіннях Пасхального тридення.

У Велику суботу отець Анджей Маліг, парох тернопільської римо-католицької парафії, освятив пасхальні страви. Він робив це із 45-хвилинним інтервалом – це дозволило уникнути масового скупчення людей, водночас кожен охочий міг прийти з кошечком до костелу.

День Воскресіння Христового почався о 6.30 урочистою месою. Цьогоріч, з огляду на обмеження, запроваджені через пандемію, не було традиційної резурекційної процесії навколо костелу. Проте всі введені заборони не применшили радості та щастя, які приносять усім Великодні свята. Після богослужіння віряни традиційно частувалися свячениною в сімейному колі.

Оксана МЛИНКО,
Польський центр культури та освіти
імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі

Фото надала авторка

... oraz w Dubnie

3 kwietnia w kościele Świętego Jana Nepomucena w Dubnie celebrowana była liturgia Wigilii Paschalnej rozpoczynająca świętowanie Wielkanocy.

«Chrystus Zmartwychwstał» – powitał zgromadzonych ks. Grzegorz Oważany po zakończeniu nabożeństwa. «Prawdziwie Zmartwychwstał!» – rozbrzmiało w ścianach dubieńskiego kościoła. W tym dniu proboszcz także poświęcił pokarmy.

Tydzień wcześniej parafianie kościoła Świętego Jana Nepomucena w Dubnie obchodzili Niedzielę Palmową, nazywaną w ukraińskiej tradycji katolickiej Wierzbą lub Kwietną. Tradycyjnie przynieśli gałązki wierzby, które proboszcz Grzegorz Oważany poświęcił na początku nabożeństwa. W dalszej części liturgii odczytano Mękę Pańską – specjalną Liturgię Słowa, w której Kościół przypomina nam o ofierze, jaką Jezus Chrystus złożył sam z siebie dla zbawienia człowieka.

Niedziela Palmowa u katolików obrządku łacińskiego otwiera Wielki Tydzień, kulminację roku liturgicznego. Podczas niego chrześcijanie obchodzą pamiątkę wjazdu Chrystusa do Jerozolimy, Ostatnią Wieczerzę, ustanowienie Eucharystii i kapłaństwa, zdradę Judasza i mękę Pana Jezusa, Jego śmierć i Zmartwychwstanie.

Tekst i zdjęcia: Jana KŁYMCZUK



... та Дубні

Святкування Великодня в дубенському римо-католицькому храмі Святого Йоана Непомука розпочалося в суботу, 3 квітня, літургією Пасхальної Вігилії.

«Христос воскрес!» – привітав усіх присутніх отець Гжегож Оважани після богослужіння. «Воістину воскрес!» – пролунала відповідь у стінах дубенського костелу. Цього ж дня настоятель освятив пасхальні страви.

Тижнем раніше парафіяни костелу Святого Йоана Непомука в Дубні відсвяткували Вербну неділю, яку в католицькій традиції називають Пальмовою. Прихожани традиційно принесли гілочки верби, які отець Гжегож Оважани освятив під час першої частини богослужіння. Далі в літургії були прочитані Страсті Господні – особлива Літургія слова, в якій Церква нагадує про жертву, яку Ісус Христос склав із самого себе заради спасіння людини.

Із Вербної неділі в римо-католиків розпочався Великий (Страсний) тиждень – кульмінація літургійного року. У ці дні християни згадують в'їзд Ісуса в Єрусалим, Тайну вечерю, тобто встановлення Євхаристії та священства, Юдину зраду і Страсті Христові, Його смерть і Воскресіння.

Текст і фото: Яна КЛИМЧУК

Polacy z Łucka i Lubieszowa uporządkowali cmentarz w Przebrażu

Поляки з Луцька і Любешева впорядкували цвинтар у Пшебражі

Чłonкowie Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu posprząтали Polski Cmentarz Wojenny w Przebrażu (obecnie wieś Gajowe).

W pracach porządkowych uczestniczyli działacze SKP im. Ewy Felińskiej z Łucka oraz z Oddziału SKP w Lubieszowie. W sobotę, 27 marca, posprząтали opadłe liście, gałęzie i stare znicze, zapalili nowe, a następnie pomodlili się w intencji spoczywających tu Polaków. 12 kwietnia wrócili, żeby oczyścić i pomalować postumenty.

Чłonкowie Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu dwa razy w roku –

wiosną i jesienią – udają się do Przebraża, żeby uporządkować Polski Cmentarz Wojenny. Opiekę nad tym miejscem pamięci sprawują również harcerze z Łódzkiej Chorągwi ZHP.

Tekst i zdjęcia: Stanisław KOZAROWICZ, Stowarzyszenie Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu

Члени Товариства польської культури на Волині імені Еви Фелінської впорядкували Польське військове кладовище в Пшебражі (нині село Гайове).

Наводили лад на цвинтарі діячі ТПК імені Еви Фелінської з Луцька та підвідділу цієї організації в Любешеві. У суботу, 27 березня, вони прибрали опале листя, гілля і старі лампадки, а потім запалили нові та помолилися за поляків, які спочивають на цьому цвинтарі. 12 квітня очистили та пофарбували постаменти.

Члени Товариства польської культури на Волині імені Еви Фелінської двічі на рік – на-

весні та восени – приїжджають до Пшебража, щоб упорядкувати Польське військове кладовище. Цим місцем пам'яті опікуються також харцери з Лодзької хоругви Союзу польського харцерства.

Текст і фото: Станіслав КОЗАРОВИЧ, Товариство польської культури на Волині імені Еви Фелінської



Trójjęzyczność Ukraińców tematem badań naukowca z Polskiej Akademii Nauk

Науковець із Польської академії наук дослідив тримовність українців

Адиunkt Інституту Славистики Польської Академії Nauk dr Pawło Levchuk poświęcił свою монографію трójjęзyczności українсько-російсько-польської Ukraińców niepolського pochodzenia.

Ад'юнкту Інституту славистики Польської академії наук Павло Левчук присвятив свою монографію українсько-російсько-польській тримовності українців непольського походження.

W dzisiejszych czasach znajomość języka polskiego wśród mieszkańców Ukrainy niko- go już nie dziwi. Przez obywateli naszego kraju polski jest odbierany jako język atrakcyjny, przyszłościowy, dający szansę poprawienia swojego statusu finansowego. Do tej pory głównym obiektem analizy językoznawczej były osoby polskiego pochodzenia. Badacze interesowały cechy fonetyczne, leksykalne, poziom znajomości języka miejscowych Polaków. Osoby niepolського pochodzenia też uczyły się języka polskiego, ale pozostawały poza kręgiem zainteresowań naukowców z Polski oraz miejscowych polonistów, choć ich liczebność z roku na rok zwiększa się, obecnie stanowią nawet zdecydowaną większość.

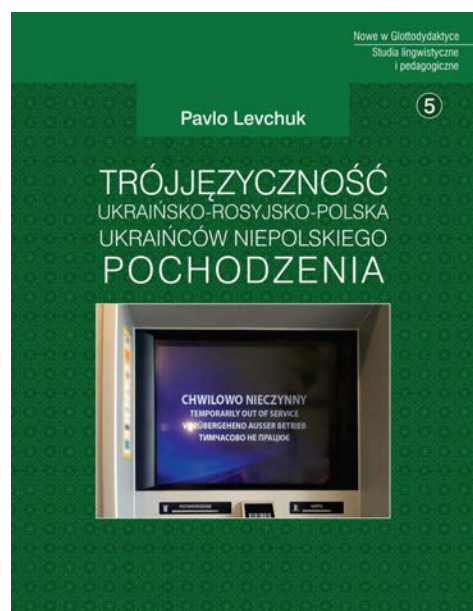
W listopadzie 2020 r. w wydawnictwie «Księgarnia Akademicka» w Krakowie ukazała się publikacja «Trójjęзyczność ukraińsko-rosyjsko-polska Ukraińców niepolського pochodzenia». Jest to pierwsza monografia na temat znajomości języka polskiego przez Ukraińców niepolського pochodzenia. Jej autorem jest dr Pawło Levchuk – адиunkt Інституту Славистики Польської Академії Nauk, родом з Волині. To, że naukowiec poświęcił książkę трójjęзyczności, w znaczący sposób wyróżnia ją na tle poprzednich prac nad ukraińsko-polskim bilingwizmem, poszerzając zakres analizy o język rosyjski, który zawsze był obecny w życiu respondentów, ale nie zawsze dostrzegany przez badaczy polszczyzny na Ukrainie.

Obszerne wprowadzenie do monografii napisał prof. Władysław T. Miodunka, wybitny badacz polsko-obcej dwujęзyczności oraz nauczania języka polskiego jako obcego, znany i ceniony przez wielu polonistów na całym świecie. Prof. Miodunka stwierdza, że ta praca jest ważna zarówno jako opracowanie lingwistyczne badające трójjęзyczność z udziałem języka polskiego, jak i poprzez trafny wybór osób niepolського pochodzenia. Respondenci stanowią największą grupę uczących się polszczyzny, ubiegających się o urzędowe poświadczenie znajomości za pomocą certyfikacji języka polskiego jako obcego oraz są najliczniejszą grupą obcokrajowców w Polsce.

Podczas promocji książki, która miała miejsce 25 listopada 2020 r. na platformie ZOOM (jest dostępna pod linkiem: <https://cutt.ly/7cWGdN1>), prof. Miodunka przyznał się, że jest ona spełnieniem wielu lat jego oczekiwania, zatem trudno wyobrazić sobie lepszą opinię. Warto wspomnieć, że we wprowadzeniu prof. Władysław T. Miodunka opisał biografię językową autora monografii, jednocześnie zachęcając młodsze pokolenia do kontynuacji badań w tym zakresie.

Omawianą pracę można podzielić na dwie części: teoretyczną i praktyczną. W części teoretycznej autor skupia się na sytuacji politycznej i językowej na Ukrainie po 1991 r., zagadnieniach konkurencji obu języków słowiańskich, oraz kwestii polszczyzny na Ukrainie, która dynamicznie rozwija się z roku na rok. Do teoretycznej części warto zaliczyć zarówno opis badań kontaktów językowych trzech największych języków słowiańskich, jak i zagadnienie migracji, tożsamości kulturowej w warunkach wielojęзyczności i przesiedlenia się.

W części praktycznej opis analizy ilościowej poprzedza prezentacja autorskiego modelu badawczego, zupełnie odmiennego od stosowanych wcześniej przez ukraińskich naukowców, ponieważ bierze pod uwagę zarówno aspekty ilościowe (1 160 respondentów), jak i jakościowe (opis biografii językowych 13 respondentów). W badaniach ilościowych wyróżniono cztery grupy ankietowanych: osoby niepolського pochodzenia mieszkające na Ukrainie, osoby niepolського pochodzenia mieszkające w Polsce, oraz dwie grupy, które, zdaniem autora, znajdują się na pograniczu polskiego pochodzenia, czyli mają



pradziadków Polaków, z reguły rzadko biorących udział w wychowaniu prawników.

W opisie wyników badań ankietowych autor skupia uwagę między innymi na deklarowanym poziomie znajomości każdego z języków z podziałem na sprawność językową, częstotliwości do użytkowania się każdym z języków, motywacji do uczenia się języka polskiego, tożsamości narodowej, zależności pomiędzy miejscem zamieszkania rozmówcy a wyborem języka, wyborze języka mediów i programów komputerowych oraz innych.

Studia przypadków konkretnych osób są pogrupowane w modele stawania się i bycia trójjęзycznym, co należy uznać za nowe podejście w badaniach nad biografiami językowymi na Ukrainie. Autor chyba celowo nie podaje imion i nazwisk swoich rozmówców. Z jednej strony jest to uzasadnione chęcią zachowania anonimowości informatorów, a z drugiej – daje czytelnikowi możliwość zapoznania się z historią i biografiami historyi językowej. W tekście podano nazwy miast, które są dobrze znane, szczególnie odbiorcom z Wołynia i Galicji Wschodniej. Wśród przedstawionych studiów przypadków można znaleźć historię migracji do Polski, jak również historię studentów polonistyki ze Lwowa i lwano-Frankowska, historię migracji z obwodu lwowskiego do Kijowa. Mogą odnaleźć siebie i naukowcy, ponieważ ostatni model prezentuje nasze biografie językowe.

Poza znaczeniem stricte naukowym warto wspomnieć o wpływie recenzowanej monografii na przeciężnych czytelników, szczególnie zainteresowanych uczeniem się języka polskiego. Praca dostarcza przykłady skutecznej nauki języka polskiego, poświadczone wynikami egzaminów certyfikacyjnych, uwzględniając konkretne prace dydaktyczne, częstotliwość uczenia się, wyjazdy do Polski oraz inne wskazówki, które wnikliwy odbiorca może wykorzystać w przyswajaniu języka polskiego.

Najważniejszą zaletą opisywanej publikacji jest zachęta młodych Ukraińców do podjęcia trudnego uczenia się języka polskiego, dlatego sugeruję tłumaczenie monografii na język ukraiński. Autor w konkluzji wspomina, że praca «dokumentuje трójjęзyczność Ukraińców, którzy zainwestowali w nauczenie się języka polskiego i osiągnęli sukces», jednak moim zdaniem, ta książka otwiera możliwość osiągnięcia sukcesu opanowania polszczyzny dla wielu obcokrajowców z całego świata.

Julia WASEJKO,
docent Katedry Polonistyki i Tłumaczenia,
Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego
imienia Łesi Ukrainki

Zdjęcia udostępnione przez Pavla Levchuka



Сьогодні складно когось здивувати тим, що жителі України знають польську мову. Громадяни нашої країни сприймають її як гарну мову, що має майбутнє, дає шанс покращити свою фінансову ситуацію. Дотепер головним об'єктом лінгвістичного аналізу були особи польського походження. Науковців цікавили фонетичні, лексичні особливості, рівень знання мови серед місцевих поляків. Кількість осіб, які не є поляками за походженням, але вивчають польську мову, зростає з року в рік, і нині вони навіть становлять відчутну більшість. Проте навіть за цих умов дослідження мови таких груп населення залишалося поза увагою дослідників із Польщі та місцевих полоністів.

У листопаді 2020 р. у краківському видавництві «Księgarnia Akademicka» вийшла друком праця «Українсько-російсько-польська тримовність українців непольського походження». Це перша монографія про володіння польською мовою українцями, які не мають польського родоvodu. Її автор – доктор наук Павло Левчук, ад'юнкту Інституту славистики Польської академії наук, сам родом із Волині. Те, що науковець присвятив книгу тримовності, значно вирізняє її на тлі попередніх робіт про українсько-польський білінгвізм, адже сфера аналізу розширюється завдяки російській мові, яка завжди була присутня в житті респондентів, натомість не завжди її зауважували дослідники польської мови в Україні.

Розлогіий вступ до монографії написав професор Владислав Мьодунка, видатний науковець, що вивчав польсько-іноземну двомовність, а також навчання польської мови як іноземної, відомий і шанований багатьма полоністами в усьому світі. Професор Мьодунка зазначає, що ця праця важлива як лінгвістична розвідка про тримовність за участю польської мови, а також як влучний вибір осіб непольського походження. Респонденти становлять найбільшу групу людей, що вивчають польську мову, яким необхідне офіційне сертифіковане підтвердження їхніх знань польської як іноземної, водночас вони є найчисельнішою громадою іноземців у Польщі.

Під час презентації, яка відбулася 25 листопада 2020 р. на платформі ZOOM, професор Мьодунка зізнався, що ця книга – реалізація його багаторічних очікувань. Складно уявити собі кращу оцінку. Варто пригадати, що у вступі Владислав Мьодунка описав мовну біографію автора книги, водночас заохотив молоде покоління продовжити це дослідження.

Рецензовану працю можна поділити на дві частини: теоретичну й практичну. У першій автор зосереджує увагу на політичній та мовній ситуації в Україні після 1991 р., проблемі конкуренції обох слов'янських мов, а також на ситуації в Україні польської мови, яка динамічно розвивається. До теоретичної частини варто зарахувати й опис досліджень мовних контактів трьох найбільших слов'янських мов, і проблеми міграції, культурної самоідентифікації в умовах багатомовності та переселення.

У практичній частині перед описом кількісного аналізу представлено дослідницьку модель автора, що повністю відрізняється від тих, якими послуговувалися українські науковці, оскільки враховує і кількісний показник (1 160 респондентів), і якісний (опис мовної біографії 13 респондентів). У кількісних дослідженнях опитаних поділено на чотири групи: особи, що не мають польського походження і проживають в Україні, особи непольського родоvodu, які проживають у Польщі, а також дві групи, що, на думку автора, перебувають на пограниччї польського походження, тобто мають прадідів-поляків, які, як правило, рідко беруть участь у вихованні правників.

В описі результатів досліджень анкетованих осіб автор зосереджує увагу, зокрема, на заявленому рівні знання кожної з мов із поділом на мовні компетентності, частоті послугування згаданими мовами, мотивації вивчати польську мову, національній самоідентифікації, залежності між місцем проживання і вибором мови, виборі мови ЗМІ та комп'ютерних програм і т. д.

Історії конкретних осіб згруповано в моделі становлення і буття тримовним, що варто визнати новим підходом у дослідженнях мовних біографій в Україні. Автор, мабуть, свідомо не подає імен та прізвищ своїх співрозмовників. З одного боку, це викликано бажанням зберегти анонімність інформаторів, з іншого – дає читачеві змогу знайти серед цих життєписів власну мовну історію. У тексті подано назви міст, добре відомих особливо читачам із Волині та Східної Галичини. Серед історій знаходимо розповіді про переселення до Польщі, студентів-полоністів зі Львова та Івано-Франківська, переїзд зі Львівської області до Києва. Можуть відшукати себе й науковці, оскільки остання модель презентує наші мовні біографії.

Крім суто наукового значення, варто згадати про вплив рецензованої монографії на пересічних читачів, особливо зацікавлених у вивченні польської мови. Робота подає приклади ефективного навчання польської мови, що їх підтверджують результати сертифікаційних екзаменів, враховуючи конкретні дидактичні розвідки, інтенсивність навчання, виїзди до Польщі, а також інші вказівки, які уважний читач може використати під час опанування польської мови.

Найважливіше, що ця публікація заохочує молодих українців почати вивчати польську мову, тому необхідно перекласти монографію українською. У післяслові автор зазначає, що праця «документує тримовність українців, які зробили ставку на вивчення польської мови й домоглися успіху», однак, на мою думку, ця книга відкриває можливості досягнення успіху в опануванні польської мови також багатьма іноземцям з усього світу.

Юлія ВАСЕЙКО,
docent кафедри полоністики та перекладу
Волинського національного університету
імені Леси Українки

Фотографії надав Павло Левчук

Program stypendialny dla Polonii

Стипендійна програма для Полонії

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej ogłosiła nabór wniosków do udziału w Programie stypendialnym dla Polonii im. generała Władysława Andersa – studia I i II stopnia oraz jednolite studia magisterskie na polskich uczelniach.

Anders NAWA to program stypendialny dedykowany młodzieży polonijnej, która zainteresowana jest podjęciem kształcenia na studiach I stopnia, II stopnia lub jednolitych magisterskich na polskich uczelniach, w trybie stacjonarnym, w języku polskim.

Nowością w tegorocznym naborze, jest poszerzenie grupy uprawnionych wnioskodawców. Dotychczas o udział w programie starać się mogły osoby posiadające udokumentowane polskie pochodzenie lub Kartę Polaka. W tym roku w naborze na studia I stopnia lub jednolite studia magisterskie mogą wziąć również osoby posiadające polskie obywatelstwo oraz obywatelstwo innego kraju, które odbywały cały okres kształcenia na poziomie szkoły średniej poza granicami Polski.

W ramach Programu oferowane jest comiesięczne stypendium w wysokości od 1250 zł do 1700 zł w zależności od poziomu kształcenia.

Studia mogą być poprzedzone rocznym kursem przygotowawczym do studiów w Polsce (również na warunkach stypendialnych). Celem



NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

kursu przygotowawczego jest pogłębienie znajomości języka polskiego oraz wiedzy z przedmiotów kierunkowych związanych z tokiem przyszłych studiów.

Wnioski w języku polskim należy składać za pośrednictwem systemu teleinformatycznego NAWA: <https://programs.nawa.gov.pl/login> w okresie do 18 maja 2021 r., do godz. 15.00 czasu lokalnego (Warszawa).

Szczegóły oraz Regulamin Programów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej znajdują się tu: <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/nabor-wnioskow-do-programu-anders-nawa-otwarty>

Źródło: nawa.gov.pl

Национальное агентство академических обменов Польши (NAWA) оголосило прийом заявок на участь у стипендійній програмі для Полонії імені генерала Владислава Андерса, яка дає можливість навчатися на бакалавраті або в магістратурі одного з польських вищих навчальних закладів.

У рамках програми NAWA пропонує щомісячні стипендії розміром від 1250 до 1700 злотих залежно від рівня навчання.

Учасники програми мають можливість навчатися на річному підготовчому курсі зі стипендією NAWA перед початком навчання в польському ВНЗ. Мета курсу – покращення рівня знань із польської мови та профільних предметів, пов'язаних із майбутньою спеціальністю.

Заявку потрібно подати польською мовою через IT-систему NAWA (<https://programs.nawa.gov.pl/login>) до 15.00 польського часу 18 травня 2021 р.

Із деталями та положенням про програму можна ознайомитися тут: <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/nabor-wnioskow-do-programu-anders-nawa-otwarty>

Джерело: nawa.gov.pl

NAWA zaprasza do Polski zagranicznych naukowców

До Польщі запрошують науковців із закордону

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej zaprasza naukowców z zagranicy do odbywania staży podoktoranckich w Polsce w ramach Programu im. Ulama obejmującego średniookresowe przyjazdy naukowców. Program otwarty jest dla naukowców reprezentujących wszystkie dziedziny nauki.

Celem Programu Program umożliwia wizyty na polskich uczelniach i w jednostkach naukowych oraz badawczych zarówno uznanych, jak i obiecujących naukowców, posiadających co najmniej stopień naukowy doktora, którzy włączają się w prowadzone w nich aktywności naukowe, przede wszystkim projekty badawcze i dydaktykę. W ramach Programu NAWA oferuje granty dla naukowców reprezentujących wszystkie dziedziny nauki i pochodzących z różnych krajów na świecie. Inicjatywa ta da sposobność do nawiązania bądź pogłębienia kontaktów międzynarodowych pomiędzy polskimi a zagranicznymi instytucjami.

W ramach Programu możliwe są przyjazdy, których celem jest:

- prowadzenie badań naukowych;
- odbycie staży podoktorskich;
- pozyskanie materiałów do badań lub publikacji naukowej.

Jako uzupełnienie powyższych aktywności, przyjazd może obejmować również prowadzenie zajęć dydaktycznych w Ośrodku goszczącym.

Pobyty zagranicznych naukowców w Polsce mogą trwać od 6 do 24 miesięcy, a beneficjent w ramach Programu otrzyma na czas pobytu comiesięczne stypendium w wysokości 10 000 PLN oraz dodatek mobilnościowy, który pozwoli na pokrycie kosztów organizacji podróży.

Wniosek w programie może również złożyć naukowiec, posiadający co najmniej stopień doktora albo równorzędny stopień uzyskany za granicą, który wraz z instytucją polskiego systemu szkolnictwa wyższego i nauki uzyskał certyfikat Seal of Excellence w ramach programu Marie Skłodowska-Curie Actions Individual Fellowships edycja 2020. NAWA uznaje certyfikat MSCA Seal of Excellence jako wiążącą weryfikację jakości wniosku.

Nabór wniosków w Programie będzie prowadzony do 15 czerwca 2021 r. do godz. 15:00 zgodnie z czasem urzędowym obowiązującym na terytorium Polski.

Wniosek wraz z załącznikami sporządzany jest w języku angielskim (dopuszcza się złożenie kopii dyplomu doktorskiego w języku polskim lub łacińskim) oraz składany wyłącznie w formie elektronicznej w systemie teleinformatycznym Agencji: <https://programs.nawa.gov.pl/login>.

Przyjazd w ramach stypendium nie może nastąpić wcześniej niż 1 stycznia 2022 r. ani później niż 1 października 2022 r.

Regulamin oraz szczegółowe informacje i dokumenty znajdują się tutaj: <https://nawa.gov.pl/naukowcy/program-im-ulama>

Szczegółowe informacje w języku angielskim dostępne są tutaj: <https://nawa.gov.pl/en/scientists/the-ulam-programme>

Źródło: nawa.gov.pl

Национальное агентство академических обменов (пол. аббревиатура NAWA) запрошує науковців із закордону на стажування в Польщі в рамках Програми імені Станіслава Уляма. Заявку можуть подати науковці, які представляють різні галузі науки.

Програма передбачає приїзд до польських вищих навчальних закладів та науково-дослідних інституцій досвідчених науковців і таких, що подають надію, які мають щонайменше науковий ступінь кандидата наук. Передбачається, що вони активно долучаться до наукової діяльності цих інституцій, зокрема до реалізації дослідницьких проектів та навчального процесу. У рамках Програми імені Станіслава Уляма NAWA пропонує гранти для науковців, які репрезентують усі галузі науки і походять із різних країн світу. Це уможливить налагодження та поглиблення міжнародних контактів між польськими й закордонними інституціями.

Програма передбачає приїзд до Польщі з метою:

- реалізації наукових досліджень;
- проходження стажування;
- отримання матеріалів для досліджень або наукових публікацій.

Можливим є також проведення занять в інституції, яка прийматиме науковця.

Перебування іноземних науковців у Польщі може тривати від 6 до 24 місяців. Учасник програми отримає на цей період щомісячну стипендію розміром 10 тис. злотих та кошти на покриття видатків на приїзд.

Заявку на участь у програмі може подати також науковець, який має щонайменше

науковий ступінь кандидата наук або еквівалентний ступінь, отриманий за кордоном (не в Польщі, – ред.), що разом із польським ВНЗ або науковим закладом отримав сертифікат Seal of Excellence у рамках програми «Marie Skłodowska-Curie Actions Individual Fellowships» у 2020 р. NAWA визнає цей документ як такий, що свідчить про відповідну якість заявки.

Прийом заявок на Програму імені Станіслава Уляма триватиме до 15.00 (за польським часом) 15 червня 2021 р.

Подати заявку та додатки можна англійською мовою (допускається подання копії диплома кандидата наук польською або латинською мовою) лише в електронній формі через сайт NAWA: <https://programs.nawa.gov.pl/login>.

Реалізацію стипендійної програми можна розпочати не раніше, ніж 1 січня 2022 р. та не пізніше 1 жовтня 2021 р.

Із детальною інформацією про Програму імені Станіслава Уляма та зразками документів можна ознайомитися тут: <https://nawa.gov.pl/naukowcy/program-im-ulama>

Детальна інформація англійською мовою доступна тут: <https://nawa.gov.pl/en/scientists/the-ulam-programme>

Джерело: nawa.gov.pl

PROGRAM IM.
ULAMA



Adam Zagajewski – піевса okaleczonego świata

Адам Загаєвський – співець скаліченого світу

«Пowiedz prawdę, do tego służysz» – napisał w swoim debiutanckim tomiku wybitny polski poeta, prozaik, eseista i dysydent Adam Zagajewski. Był przedstawicielem poetyckiej formacji «Nowa Fala», szukającej prawdy poprzez język. Odszedł 21 marca, w Światowym Dniu Poezji.

Zagajewski zadebiutował wierszem «Музыка». Nieprzypadkowo, bo to właśnie ona, szczególnie klasyczna, stanowiła przez całe jego życie niezmienną wartość. 23 lutego 2020 r. podczas wykonania koncertu muzyki stworzonej przez argentyńskiego kompozytora Pablo Ortiza do jego wierszy, zatytułowanego «Zagajewski in music», poeta powiedział, że muzyka, zwłaszcza klasyczna, zawsze była mu bliska, bo stanowi ona «energię duszy».

Ważne w jego twórczości były także miasta, ich atmosfera i zabytki. Miastem symbolem i mi-tem, który nosi w sobie każdy z nas, był dla niego Lwów. W tomiku «Jechać do Lwowa» ostatni wers tytułowego wiersza brzmi: «Lwów jest wszędzie». Następne miejsce, z którym poeta był związany, to Gliwice. Tu chodził do liceum ogólnokształcącego. Kolejnym był Kraków – miasto studiów oraz powrotu z emigracji i jednocześnie miejsce śmierci. Pomiedzy Lwowem i Krakowem były jeszcze Paryż, Chicago i Houston.

Ukształtowały Zagajewskiego także wydarzenia Marca 1968 r. Wspominał o nich jako o wstrząsie, który wydobyl go z apolitycznej egzystencji.

W jednym z wierszy opublikowanym w debiutanckim tomiku «Komunikat» (1972 r.) poeta napisał: «Пowiedz prawdę, do tego służysz». I właśnie prawda jest jednym ze słów – kluczy do twórczości Zagajewskiego. Prawda, nie upiększanie rzeczywistości. To ona według poety powinna prowadzić człowieka przez życie.

Następnym ważnym wydarzeniem w jego poetyckiej biografii było napisanie w 1974 r. wraz z Julianem Kornhauserem książki «Świat nie przedstawiony». Autorzy domagali się literatury, która wnikliwie analizowałaby rzeczywistość oraz dokładnie opisywałaby jej realia. Zagajewski tworzył wraz z innymi poetami grupę nazwaną «Nowa Fala», która istniała od końca lat 60. do połowy lat 70. Pisali o niej też w artykule poświęconym Stanisławowi Barańczakowi.

Należy także podkreślić zaangażowanie Zagajewskiego w działalność antykomunistyczną. Podpisał w 1975 r. protest przeciwko zmianom w konstytucji, tworzył pismo niezależne «Zapis», współpracował z «Tygodnikiem Powszechnym» i «Znakiem». Był wykładowcą Towarzystwa Kur-sów Naukowych.

W eseistycznej książce «Solidarność i samotność» wydanej w 1986 r. podczas pobytu na emigracji w Paryżu przeciwstawił potrzebę udziału w rzeczywistości zbiorowych wydarzeń niezbędnemu do twórczego skupienia odosobnieniu. W tym czasie wybrał raczej samotność poety w wędrówce wśród niezliczonych wydarzeń i przemian w Polsce.

Oprócz muzyki w poezji Adama Zagajewskiego liczne są odwołania do filozofii, malarstwa i literatury. Znalazło się tu miejsce dla Jana Sebastiana Bacha, Gustawa Mahlera, Franza Schuberta, Antona Brucknera, Edmunda Husserla, Fryderyka Nietzschego, Artura Schopenhauera, Osipa Mandelsztama, Jana Vermeera, Józefa Czapskiego, Vladimira Holana, Brunona Schulza i Simone Weil.

Ostatnią zmianę w życiu Adama Zagajewskiego odzwierciedlają tomiki: «Powrót», «Anteny» i «Asymetria». W wierszach z tych zbiorów widać jak szczególnie ważne są dla poety własne przeżycia, przemyślenia i wspomnienia, spotkania z ludźmi, obrazy, które zdążył zobaczyć, przyroda zatrzymana w kadrach pamięci, a szczególnie ptaki. Zagajewski zastanawia się też w nich nad zagrożeniami, jakie nasza cywilizacja niesie dla życia duchowego człowieka.

Warto także zajrzeć do esejów Adama Zagajewskiego. Są w nich przemyślenia i dopowiedzenia tego, co możemy znaleźć w jego wierszach, oraz myśli, które znajdują swoje ujście w utworach dopiero zamierzonych.

Tak pisał o odcieniach samotności, która nas spotyka:

«Twój telefon przerwał mi pisanie listu do ciebie».

«Wiem, że jestem sam i jednocześnie złączony z tobą, trwale, szczęśliwie i boleśnie».

Dla Zagajewskiego nie było najważniejsze zajmowanie się językiem, ale poszukiwanie sensu ludzkiego życia, prawdy, piękna, harmonii w świecie, mimo że dostrzegał w nim także chaos, przypadkowość i okrucieństwo. Wierzył w sztukę słowa, architekturę i malarstwo, wierzył w muzykę.

Twórczość Adama Zagajewskiego jest próbą wyrażania radości z danej nam sposobności oglądania świata, słuchania muzyki, możliwości

«Скажи правду, ты для цього створений», – написав у своїй дебютній збірці видатний польський поет, прозаїк, есеїст і дисидент Адам Загаєвський. Він був представником поетичної течії Нова хвиля, яка шукала правду через мову. Помер 21 березня, у Всесвітній день поезії.

Загаєвський дебютував віршем «Музыка». І не випадково, адже саме музыка, зокрема класична, була впродовж усього його життя постійною цінністю. 23 лютого 2020 р., під час концерту музики, написаної аргентинським композитором Пабло Ортісом на його вірші, який називався «Zagajewski in music», поет сказав, що музыка, особливо класична, завжди була йому близька, бо вона становить «енергію духу».

Важливими в його творчості були також міста, їхня атмосфера й пам'ятки. Містом-символом і міфом, який носить у собі кожен із нас, був для нього Львів. У збірці «Їхати до Львова» остання строфа вірша, який дав назву книзі, звучить: «Львів є всюди». Наступне місто, з яким був пов'язаний поет, – це Глівіце. Тут він ходив до загальноосвітнього ліцею. Далі був Краків – місто студентської молодості й повернення з еміграції, водночас місце смерті. Окрім Львова та Кракова, були ще Париж, Чикаго і Х'юстон.

Сформували Загаєвського теж події березня 1968 р. Він згадував про них як про струс, який пробудив його з аполітичного існування.

В одному з віршів, опублікованому в дебютній збірці «Комюніке» (1972 р.), поет написав: «Скажи правду, ти для цього створений». І дійсно, правда – це єдине слово-ключ до творчості Загаєвського. Правда, а не прикрашання дійсності. Саме вона, на думку поета, повинна вести людину по житті.

Наступною важливою подією його поетичної біографії було написання в 1974 р. спільно з Юліаном Корнгаузером книги «Світ не представлений». Автори вимагали літератури, яка глибоко аналізувала б дійсність та точно описувала її реалії. Загаєвський разом з іншими поетами представляв Нову хвилю, яка існувала з кінця 60-х до середини 70-х років. Ми згадували про цю групу у статті, присвяченій Станіславу Бараньчаку.

Варто згадати участь Загаєвського в антикомуністичній діяльності. У 1975 р. він підписав протест проти змін у Конституції, був автором незалежного часопису «Запис», співпрацював із виданням «Tygodnik Powszechny» і видавництвом «Znak». Був викладачем Товариства наукових курсів.

У книжці есеїв «Солідарність і самотність», виданій у 1986 р. у Парижі, коли автор перебував в еміграції, потребу участі в дійсності спільних подій він протиставляв необхідному для творчої зосередженості усамітненню. У ті часи в мандрівці незліченними подіями і змінами в Польщі він обрав самотність поета.

Крім музики, в поезії Адама Загаєвського були філософія, малярство й література. Тут знайшлося місце для Йоганна-Себастьяна Баха, Густава Малера, Франца Шуберта, Антона Брукнера, Едмунда Гуссерля, Фрідріха Ніцше, Артура Шопенгауера, Осипа Манделштама, Яна Вермера, Юзефа Чапського, Владіміра Голана, Бруно Шульца і Сімони Вайль.

Останню зміну в житті Адама Загаєвського відображають збірки «Повернення», «Антени» й «Асиметрія». У віршах, що увійшли до них, видно, наскільки особливо важливими для поета є власні переживання, роздуми і спогади, зустрічі з людьми, картини, які встиг побачити, природа, зафіксована в кадрах пам'яті, зокрема птахи. Загаєвський задумується про загрози, які наша цивілізація несе духовному життю людини.

Варто також заглянути в есе Адама Загаєвського. Вони містять роздуми і досказаність того, що ми можемо знайти у його віршах, а також думки, які знайдуть своє довершення в творах, що тільки в планах.

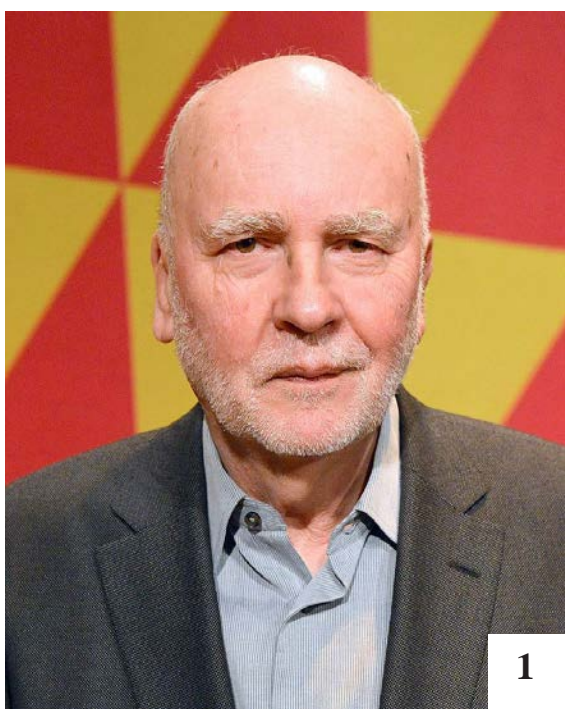
Ось так він писав про відтинки самотності, з якою ми стикаємося:

«Твій дзвінок перервав написання листа до тебе».

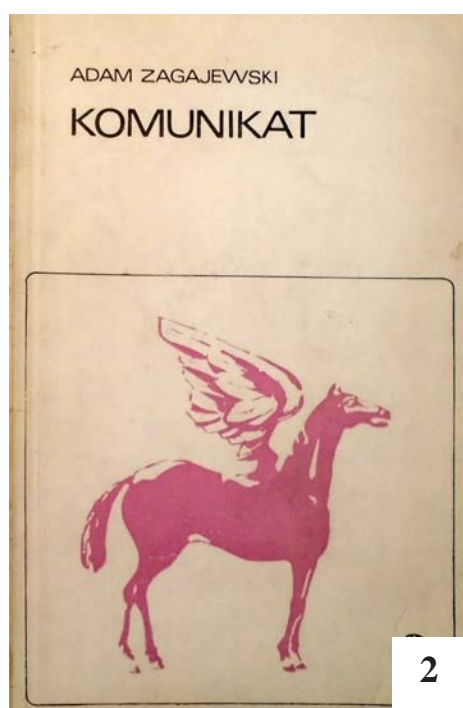
«Знаю, що я сам – і одночасно з'єднаний з тобою, постійно, щасливо і гірко».

Для Загаєвського важливо було займатися не мовою, а пошуком сенсу людського життя, правди, краси, гармонії у світі, попри те, що він бачив у ньому також хаос, випадковість і жорстокість. Він вірив у мистецтво слова, архітектуру й малярство, музику.

Творчість Адама Загаєвського є спробою висловити радість від дарованої нам здатності дивитися на світ, слухати музику, від можливості подорожувати, оглядати чудові картини, читати твори інших поетів і прозаїків. Однак і в нього ми бачимо зворотній бік людського існування: тілесне і духовне страждання, біль,



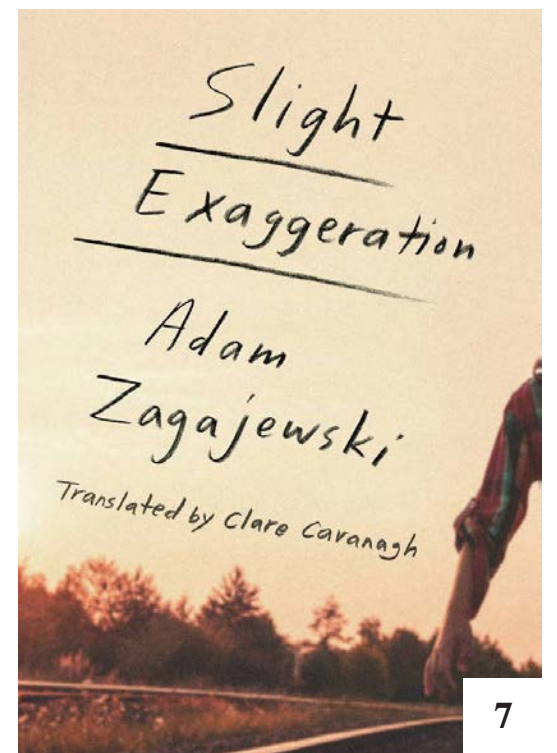
1



2



3



4

5

6

7

podróżowania, oglądania pięknych obrazów, czytania dzieł innych poetów i pisarzy. Jednak i u niego widzimy podszewkę ludzkiego istnienia: cierpienie cielesne i duchowe, ból powodowany zarówno chorobą jak i brakiem duchowości we współczesnym świecie. Jest w jego poezji asymetria radości i rozpaczy. Nie brak także wielu wątków bardzo osobistych związanych z matką i ojcem. Tak między innymi pisał o swoim ojcu:

«Jest coraz starszy.

Ale to przecież ja, wciąż ja, wiecznie poszukujący

i bezkształtny, to ciągle ja»

a w innym wierszu mówił o swojej matce i o sobie w ten sposób:

«kiedy patrzyła na mnie pytając, a ja nie byłem pewien, czy patrzy na mnie czy na pewien ideał syna».

W wierszu «Cudze piękno» Zagajewski napisał: «Tylko w cudzym pięknie jest pocieszenie, w cudzej muzyce i w obcych wierszach.

Tylko u innych jest zbawienie»

Tak jakby chciał wyrazić to, że sami nie potrafimy wyartykułować urody naszego ziemskiego świata i powinniśmy szukać go w twórczości innych ludzi, sami nie potrafimy objąć wszystkiego, do tego potrzebni są też inni.

Krytycy wyróżnili kręgi tematyczne, wśród których poeta szukał harmonii w chaosie świata. Są to: nasze wędrowanie w poszukiwaniu duchowości i sensu życia, miasta, literatura, malarstwo, ogród, ptaki, ogień, mrok, woda, prawda i samotność. Ale dla nas, czytelników, ważniejsze jest, czy potrafimy od czasu do czasu sięgnąć do twórczości Zagajewskiego. Każdy z nas w zbiorach wierszy

z różnych lat oraz w esejach odnajdzie coś ze swoich emocji, odczuć, intuicji i przemysłów.

Fragment elegii «Dżungla» z tomiku «Asymetria» z 2014 r. może być podsumowaniem wędrowki człowieka i poety po określonych miejscach i w określonym czasie (21.06.1945 – 21.03.2021), jaki mu był dany:

«...tylko chaos, chaos plam, dźwięków i zapachów, dżungla, wspaniały chaos, który potem przez całe życie próbuje się uporządkować, bezskutecznie, bo zawsze brakuje czasu».

Jeśli poezja nie umiera tak jak ludzie, to znaczy, że jest potrzebna poszukującym sensu i smaku życia, przeżywającym radość i rozpacz. Choć Adam Zagajewski nie otrzyma już Nagrody Nobla, to pozostanie w naszej pamięci jako wybitny twórca, ceniący wartość słowa, uczuć, przeżyć, próbujący odkryć dla siebie i dla nas trochę tajemnicy tego, co nas otacza. I choć nieobce mu były smutek, żal i rozpacz, potrafił znajdować w życiowym losie radość i urodę danego nam świata, szanować wartość sztuki i «opiewać okaleczony świat», w którym tyle jest okrucieństwa, nienawiści i podziałów wśród ludzi. Zapamiętajmy słowa:

«Opiewaj okaleczony świat i szare piórko, zgubione przez drozda, i delikatne światło, które błędzi i znika i powraca».

Wiesław PISARSKI, nauczyciel języka polskiego skierowany do Kowla przez ORPEG

Na zdjęciach: 1. Adam Zagajewski, 2014 r. Autor Frankie Fougantthin, CC BY-SA 4.0. 2. Pierwsza książka Adama Zagajewskiego. Public domain. 3. Adam Zagajewski i Wisława Szymborska. Autor Michał Kobylński, gilling.info, CC BY-SA 2.5. 4-7. Książki Zagajewskiego. Public domain.

який приносять і хвороба, і відсутність духовності в сучасному світі. Є в його поезії асиметрія радості й розпачу. Не бракує також дуже особистих епізодів, пов'язаних із батьками. Так, зокрема, він писав про свого батька:

«Він весь час стає старшим.

Але це ж я, весь час я, у вічних пошуках і безформний, це й далі я».

А в іншому місці говорив про свою матір і про себе таким чином:

«коли дивилась на мене запитально, а я не був певний, чи дивиться на мене чи на певний ideał сина».

У вірші «Чужа краса» Загаєвський написав: «Тільки в чужій красі розрада, в чужій музиці і в чужих віршах.

Тільки в інших спасіння».

Так, ніби хотів виразити те, що ми самі не можемо чітко зрозуміти красу нашого земного світу і змушені шукати її в творчості інших людей, що ми самі не можемо охопити всього, для цього нам потрібні інші.

Критики вирізнили тематичні сфери, серед яких поет шукав гармонії в хаосі світу. Це наші мандри в пошуках духовності й сенсу життя, міста, література, мalarство, сад, птахи, вогонь, морок, вода, правда і самотність. Але для нас, читачів, важливішим є те, чи ми можемо час від часу повертатися до творчості Загаєвського. Кожен із нас у збірках віршів різних років та в його есе знайде щось зі своїх емоцій, почуттів, інтуїції та роздумів.

Фрагмент елегії «Джунглі» зі збірки «Асиметрія» за 2014 р. може стати підсумування мандрівки поета окремими місцями протягом

певного часу (21.06.1945–21.03.2021), який йому було даровано:

«...тільки хаос, хаос пальм, звуків і запахів, джунглі, чудовий хаос, який потім впродовж усього життя намагається

зрозуміти, впорядкувати, безрезультатно, бо завжди бракує часу».

Якщо поезія не вмирає так, як люди, це означає, що вона потрібна тим, хто шукає сенс і смак життя, хто переживає радість і розпач. Хоч Адам Загаєвський так і не отримав Нобелівської премії, він залишиться в нашій пам'яті видатним митцем, який цінував вартість слова, почуттів, переживань, який намагався відкрити для себе і для нас трохи таємниці із того, що нас оточує. І хоч йому не були чужими смutek, жаль і розпач, він умів знаходити в житті радість і красу дарованого нам світу, шанувати цінність мистецтва й «оспівувати скалічений світ», у якому стільки жорстокості, ненависті й незгоди між людьми. Запам'ятаймо ці слова:

«Оспівуй скалічений світ

і сіру пір'їнку, загублену дроздом, і ніжне світло, яке блукає і зникає, і повертається».

Веслав ПИСАРСЬКИЙ, учитель польської мови, скерований до Ковеля організацією ORPEG

На фото: 1. Адам Загаєвський, 2014 р. Автор Frankie Fougantthin, CC BY-SA 4.0. 2. Перша книга Адама Загаєвського. Public domain. 3. Адам Загаєвський і Віслава Шимборська. Автор Michał Kobylński, gilling.info, CC BY-SA 2.5. 4-7. Кsiążки Загаєвського. Public domain.

Сztuka w działaniu

Мистецтво в дії

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Kijowie oraz Polskie Stowarzyszenie Terapii przez Sztukę zapraszają na czwarte spotkanie w ramach projektu «Sztuka w działaniu. Arteterapia w praktyce polskich specjalistów».

Посольство Республіки Польща в Україні та Польська асоціація арт-терапії запрошують на четверту зустріч у рамках проекту «Мистецтво в дії. Арт-терапія в практиці польських спеціалістів».

20 kwietnia o godz. 17.00 odbędzie się on-line prelekcja Janusza Szymańskiego «Ekspresja ciała i elementy choreoterapii w procesie terapeutycznym».

Spotkanie zostanie zorganizowane na platformie Zoom. Zarejestrować się na wydarzenie można na stronie: <https://cutt.ly/vc4TenQ>

Projekt «Sztuka w działaniu. Arteterapia w praktyce polskich specjalistów» poświęcony jest wsparciu działań o charakterze terapeutycznym przez zastosowanie form artystycznych. Spotkania, które poprowadzą specjaliści z wieloletnim doświadczeniem terapeutycznym, będą koncentrować się wokół możliwości i efektów stosowania działań z zakresu muzykoterapii, terapii przez twórczość plastyczną, choreoterapii i teatroterapii. W ich trakcie omawiane będą koncepcje pracy z dziećmi oraz z osobami dorosłymi.

Źródło: Ambasada RP w Kijowie

МИСТЕЦТВО В ДІЇ
АРТ-ТЕРАПІЯ В ПРАКТИЦІ ПОЛЬСЬКИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

20.04 - 17:00

Експресія тіла та елементи хореотерапії в терапевтичному процесі

Logo: PMP, NPSTS

20 квітня о 17.00 відбудеться онлайн-лекція Януша Шиманського «Експресія тіла та елементи хореотерапії в терапевтичному процесі».

Захід організовують на платформі Zoom. Зареєструватися для участі в ньому можна за адресою: <https://cutt.ly/vc4TenQ>

Проект «Мистецтво в дії. Арт-терапія в практиці польських спеціалістів» присвячений використанню художніх форм у терапевтичній діяльності. Зустрічі, які проводять польські спеціалісти з багаторічним терапевтичним досвідом, присвячені можливостям та результатам застосування музикотерапії, художньої творчості, хореотерапії та театротерапії. Фахівці представляють концепції роботи з дітьми та дорослими.

Джерело: Посольство РП в Україні

Цукиерником то жа жуз не zostане

W przeróżnych mediach społecznościowych, kolorowych piśmiach dla gospodyń domowych oraz mniej lub bardziej dziwnych portalach tzw. celebryci z wielkim upodobaniem pokazują się z rondlem w jednej, a patelnią w drugiej ręce.

Z namaszczeniem opowiadają o swoich wyczynach kulinarnych, własnorozumnie spreparowanych wspaniałych przepisach np. na pączki z tofu, po prostu palce lizać, albo chlebek z kiełków fasolki, niebo w gębie, której nazwę trudno nawet wymówić.

Przy tym owi znamienici ludzie zachęcają do naśladowania ich działalności w kuchni i jako potwierdzenie znakomitego wpływu na zdrowie własnych wyrobów prezentują swoją aksamitną skórę, bujne owłosienie głowy oraz chwiałą się niezwykle tężyzną ciała i umysłu.

Myślę więc sobie, czemu i ja nie miałabym zabrać głosu w tak powszechnej, a znacząco ważnej sprawie jak gotowanie. Ponieważ jednak nikim znanym nie jestem, przeto moje, nawet najlepsze, przekazywane z pokolenia na pokolenie przepisy, psa z kulawą nogą interesować by tylko mogły, więc podzielię się jedynie osobistą refleksją, dlaczego w tym życiu cukiernikiem raczej nie zostanę.

Nie obchodzę kuchni szerokim łukiem i gotować, jak wielu ludzi, lubię i umiem. Eksperymenty kulinarne, nawet te, które z sufitu pochodzą, jako rasowego fizykowi, nie są mi obce. Łączenie smaków i przypraw w daniach obiadowych porusza we mnie niezwykle струny. Zapach imbiru, gałki muszkatołowej, goździków, cynamonu, tymianku, oregano, bazylii... Ach. Dalekie i bliskie kraje, drogi bezkresne ziołami porośnięte, orientalne i egzotyczne potrawy.

Dania przeróżne, które podniebienie mile łechcą, a kubeczki smakowe wprowadzają w stan prawdziwego uniesienia kulinarnego. Jednakże do pełni mego amatorskiego, kucharskiego szczęścia brakuje umiejętności przyrządzania ciast i tortów przepysznych. Moją pierwszą próbę zmierzania się z wyprodukowaniem słodkiego deseru oparłam na gotowym półprodukcie o wdzięcznej nazwie «babka faworytka».

Według przepisu trzeba było tylko zawartość opakowania wymieszać z mlekiem i jajkiem, wsadzić do piekarnika, aby po upieczeniu i wyjęciu z foremki wszystkich zgromadzonych wprawić w osłupienie. Tak też się stało. Takiego zakalca świat nie widział. Można nim było spokojnie gwoździe wbijać.

Niezrażona pierwszym podejściem zabrałam się ochoczo za przygotowanie popularnego i ponoć wszystkim się udającego ciasta «karpátka». Krem nawet smaczny i bez grudek czekał sobie spokojnie w miseczce na rosnące mącz-

ne góry. Mógłby sobie tak czekać do końca świata i jeden dzień dłużej, ponieważ to coś, co ujrzano światło dzienne, gdy temperatura w piecu opadła, wielkością i konsystencją przypominała gumową paczkę na muchy, a nie dumnie wznoszące się ku niebu Karpaty.

Po tych niezwykle «udanych» próbach cukierniczych, ze zrozumieniem dla swej nieudolności piekarniczej, zawiesiłam fartuch «ciastkarski» na kołku wspomagając się przy szczególnych okazjach wyrobami prawdziwych cukierników.

A morał z tej opowieści jest taki, iż nie należy na siłę brnąć w coś, co nam zupełnie nie wychodzi i o czym nie mamy bladego pojęcia.

Kolorowe piśmka, czyli gazety o banalnej, nieskomplikowanej treści.

Z namaszczeniem coś mówić lub robić oznacza, że jest to czynione z wielką uwagą, dokładnie.

Własnorozumnie (neologizm autorki) – znaczy, że ktoś wymyślił coś samodzielnie.

Palce lizać i niebo w gębie – powiemy tak, gdy coś jest wyjątkowo smaczne.

Aksamitna skóra, czyli bardzo delikatna, zadbana, zdrowa.

Psa z kulawą nogą nie obchodzi oznacza, że coś albo ktoś nie interesuje absolutnie nikogo.

Obchodzić coś lub kogoś szerokim łukiem, czyli unikać, stronić od wszelkich kontaktów.

Brać coś z sufitu – zmyślać coś, lub podawać nieprawdziwe informacje.

Wprawić w osłupienie, czyli zaskoczyć, zadziwić.

Zawiesić coś na kołku oznacza zaprzestanie wszelkich działań w danej sprawie.

Nie mieć bladego pojęcia, czyli nic a nic nie wiedzieć na dany temat.

Gabriela WOŹNIAK-KOWALIK,
nauczycielka skierowana do Łucka i Kowlia
przez ORPEG



Кондитера з мене вже не буде

У різних соціальних мережах, кольорових газетках для домогосподарок та на дивних порталах так звані селебриті із превеликим задоволенням позують із каструлькою в одній руці та пателнею – в іншій.

Із помазанням розповідають про свої кулінарні досягнення, власноумно вигадані чудові рецепти, наприклад, пончиків із тофу – просто пальчики оближеш, або хлібців із проростків квасолі – небо в роті, хоча назву важко й вимовити.

При цьому оті знаменитості заохочують наслідувати їхню діяльність на кухні і на знак підтвердження неймовірного впливу їхніх страв на здоров'я демонструють свою шовкову шкіру, буйне волосся, хваляться надзвичайною бадьорістю тіла й розуму.

Тож я собі подумала, чому й мені не висловитися з приводу такої повсякденної, але надзвичайно важливої справи, як готування. Та оскільки я ніким відомим не є, мої рецепти, навіть найкращі, які передаються з покоління в покоління, можуть обходити лише psa з кульгавою ногою, тому поділюся лише особистими рефлексіями, чому кондитером мені в цьому житті радше вже не стати.

Я не обходжу кухню широкою дугою і готувати, як і багато людей, люблю і вмію. Кулінарні експерименти, навіть такі, що взяті зі стелі, для мене, фізика за фахом, не чужі. Поєднання смаків і приправ в обідніх стравах торкає в мені незвичайні струни. Запах імбиру, мускатного горіха, гвоздики, цинамону, тим'яну, базиліку... Ах! Далекі і близькі країни, безкраї дороги, зарослі травами, східні й екзотичні наїдки!

Прерізні смаколики, які приємно лоскотують піднебіння, а смакові рецептори вводять у стан справжнісінького кулінарного екстазу. Однак до повноти моєї аматорської кухонної майстерності не вистачає вміння випікати смачнічкі тістечка й торти. Мою першу спробу справитися з виготовленням солодкого десерту я базувала на готовому напівфабрикаті зі звучною назвою «бабка-фаворитка».

За рецептом треба було перемішати вміст торбинки з молоком і яйцями, покласти в духовку, щоби після того, як тістечко спечеться і буде витягнуте з формочки, ввести в остоппіння всіх присутніх. Саме так і сталося. Такої пародії на тістечко світ ще не бачив. Ним мож-но було спокійно забивати гвіздки.

Не здавшись після першого підходу, я охоче взялася за приготування карпатки – популярного пляцка, який неможливо зіпсувати. Крем, навіть смачний і без грудочок, чекав собі спокійно в мисочці, доки сходили мучні гори. Так він міг би чекати до кінця світу і на один день довше, адже те щось, що побачило світло денне, коли охолола духовка, величиною й консистенцією нагадувало гумову мухобійку, а не величній у своєму пориві до неба Карпати.

Після цих надзвичайно «вдалих» кондитерських експериментів, зрозумівши свою пекарську ущербність, я повісила кондитерський фартух на кілок, рятуючись при особливих нагодах виробами справжніх кондитерів.

А мораль цієї розповіді така – не варто лізти у щось, що нам абсолютно не вдається і про що ми не маємо bladого поняття.

Кольорові газетки (**kolorowe piśmka**), тобто газети з банальним, не переобтяженим зайвим сенсом вмістом.

Робити чи говорити щось із помазанням (**z namaszczeniem coś mówić lub robić**) – робити це з великою старанністю.

Власноумно (**własnorozumnie**) – хтось вигадував щось самостійно. Неологізм авторки.

Пальці (об)лизати і небо в роті (**palce lizać i niebo w gębie**) – так говорять, коли щось ви-няткові смакує.

Шовкова шкіра (**aksamitna skóra**), тобто дуже ніжна, доглянута, здорова.

Собаку з кульгавою ногою обходить (**psa z kulawą nogą obchodzi**) – щось або хтось не цікавить абсолютно нікого.

Обходити щось або когось широкою дугою (**obchodzić coś lub kogoś szerokim łukiem**), тобто уникати, сторонитися будь-якого контакту.

Брати щось зі стелі (**brać coś z sufitu**) – щось вигадувати або давати неправдиві дані.

Вести в остоппіння (**wprawić w osłupienie**), тобто приголомшити, здивувати.

Повісити щось на кілку (**zawiesić coś na kołku**) – припинити будь-яку діяльність в обраній сфері.

Не мати bladого поняття (**nie mieć bladego pojęcia**), тобто абсолютно нічого не знати на певну тему.

Габрієля ВОŹНІАК-КОВАЛІК,
учителька, скерована до Луцька і Ковеля
організацією ORPEG

Триває запис на курс «Польська мова в системі охорони здоров'я»

FUNDACJA WOLNOŚĆ I DEMOKRACJA MedMobilityPoland

Fundacja Wolność i Demokracja zaprasza do udziału w kursie:

Język Polski w Służbie Zdrowia

Фонд «Свобода і демократія» запрошує медичних працівників взяти участь у безплатному курсі «Польська мова в системі охорони здоров'я».

Курс скерований до лікарів, медсестер, парамедиків і випускників медичних факультетів зі Східної Європи, які планують працювати в системі охорони здоров'я Польщі.

Фонд «Свобода і демократія» запрошує долучитися до курсу осіб, які ще не брали участі в ньому. Для того, щоб записатися на нього, потрібно заповнити анкету на вибір польською, українською, російською або англійською мовою. Формуляри доступні тут: <https://medmobilitypoland.com/kurs-jezyka-polskiego>

Прийом заявок триває до 30 квітня 2021 р. На початку травня фонд оголосить набір на наступний курс.

Заняття відбуватимуться онлайн на платформі ZOOM (10 зустрічей тривалістю 90 хвилин). Медики, які систематично братимуть участь у заняттях, здадуть підсумковий тест та матимуть позитивну характеристику від викладачів, отримають диплом про проходження курсу (його надішлють в електронному вигляді на мейл).

Запитання можна надсилати на пошту: rekrutacja@wid.org.pl

Джерело: Fundacja Wolność i Demokracja

ПРАСА // РОБОТА



Вакансії в Луцьку

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Водій автотранспортних засобів	25 000	Поїздки за кордон та по Україні на авто Рено Магnum. Євро-5 коробка-автомат, тент-штора. Утримання автомобіля в належному стані. Дотримання дорожніх правил. Зарплата до 30 000 грн	Водій автотранспортних засобів	15 000	Міжнародні перевезення автомобілями «Рено» преміум з чіпом (з причіпом штора). Відрядження: Польща, Чехія, Литва. Оплата подорожів	Вчитель-дефектолог	14 000	Проведення реабілітаційної роботи з дітьми, які мають вади у фізичному або розумовому розвитку. Проведення психолого-педагогічної діагностики
Завідувач лабораторії	18 436	Проводить загально-клінічні, гематологічні, імунологічні, цитологічні дослідження та надає висновки по них; напрямок освіти «Клінічна лабораторна діагностика»; веде медичну документацію	Водій автотранспортних засобів	15 000	Перевезення вантажів за кордон. Наявність закордонного паспорту (віза, біометричний паспорт), наявність чіпу	Начальник дільниці	14 000	Начальник форматно-розкрійної дільниці, знати дверну фурнітуру, дверей, замків, коробки, знати порізки ДВП, ДСП, кромкування, вірзку дверної фурнітури та виріз отворів з ДСП, а також збірка нескладних корпусних меблів, безпосередньо займатися адміністративною роботою
Агент торговельний	18 000	Торговий представник (ТМ «М'ясний дар») з власним авто. Виконання плану продаж; робота з дебіторською заборгованістю; проведення переговорів з клієнтами; ведення звітної документації. Компанія гарантує офіційне працевлаштування, офіційну високу зарплатну плану, амортизація автомобіля. Зарплата сягає до 35 000 грн	Водій автотранспортних засобів	15 000	Перевезення щебню, піску, асфальту з кар'єрів для ремонту доріг автомобілями «ВОЛЬВО». Заробітна плата відрядно-преміальна	Слюсар з ремонту устаткування теплових мереж	13 788	Здійснює ремонт, реконструкцію, розбирання, складання і установлення арматури на трубопроводах; слюсарну обробку деталей; установлює ковери, гідранти і водорозбірні колонки, сифони і гідравлічні затвори
Електрогазоварник	17 000	Зварювальні роботи при проведенні внутрішнього водогону. Робота на висоті. Зварювання стиків. Відрядження по Україні	Водій автотранспортних засобів	15 000	Робота на вантажному автомобілі в міжнародному сполученні. Наявність посвідчення кат. С, Е, чіп-карти, карти водія, закордонного паспорту	Майстер	13 380	Здійснює загальне керівництво підлеглими працівниками під час експлуатації та ремонту контрольно-вимірвальних приладів та автоматики; забезпечує роботу КВПІА відповідно до правил котлонагляду, правил безпеки в газовому господарстві, правил технічної безпеки та правил технічної експлуатації електроустановок споживачів
Інженер	16 000	Інженер протипожежних систем (КВПІА). Контроль, обслуговування та ведення об'єктів. Заміна устаткування, що вийшло з ладу, діагностика систем. Пусконаладжувальні та монтажні роботи. Вміння працювати з проектно-технічною документацією. Знання електротехніки та електроніки	Директор комерційний	15 000	Керівник (операційний директор) орендного бізнесу. Здача в оренду нерухомості, виконання та захист бюджетів по нерухомості. Ведення переговорів з потенційними клієнтами. Продаж нерухомості та купівля земельних ділянок для подальшого будівництва	Газорізальник	13 000	Виконувати кисневе прямолінійне і горизонтальне різання деталей з різних марок сталей за розміткою вручну з обробленням кромок під зварювання, у тому числі із застосуванням спеціальних флюсів
Електрогазоварник ручного зварювання	16 000	Зварювання металоконструкцій. Попередньо телефонувати	Електрогазоварник	15 000	Зварювальні роботи на будівництві	Машиніст екскаватора	13 000	Керує екскаватором з ковшем; заправляє горючими та мастильними матеріалами; наявність посвідчення
Слюсар-інструментальник	15 800	Виготовляє, ремонтує інструмент, пристрої середньої складності прямолінійного та фігурного контуру, виконує слюсарне оброблення деталей за 3-4 м класами точності, складає та ремонтує прості пристрої, різальний та вимірвальний інструмент, виготовляє та ремонтує великі особливо складні та точні інструменти та пристрої, шаблони з великою кількістю зв'язаних між собою розмірів. Перевіряє пристрої та штампи в умовах експлуатації. Підприємство відшкодовує вартість продажу з районів Волинської області	Каменотес (обробка каменю)	15 000	Різка брил різних порід каменю на спеціальних верстатах. Навчання на робочому місці	Інженер-електрик в енергетичній сфері	13 000	Обслуговування та ремонт устаткування розподільчих пунктів, трансформаторних підстанцій, повітряних ліній електропередач; проведення ремонту, монтажу, демонтажу і технічне обслуговування; електропроводки, щитів, освітлювальних елементів, проведення верхопазних робіт, заміну та встановлення опор, робота з проектною документацією, монтаж щитів різної складності
Виконавець робіт	15 000	Забезпечує виконання виробничих завдань відповідно до графіків і проектів виконання будівельних, монтажних, ремонтно-будівельних робіт, введення об'єктів у дію у встановленні строки. Організовує виконання будівельно-монтажних робіт згідно з проектною та технічною документацією, будівельними нормами та правилами, технічними умовами й іншими нормативними документами. Складає заявки на будівельні машини, транспорт, засоби механізації і т. д.	Майстер будівельних та монтажних робіт	15 000	Управління будівельно-монтажними роботами на об'єкті. Визначення обсягів робіт згідно проектною документації. Формування обсягів для актів виконаних робіт. Формування заявок на ТМЦ, згідно проектною документації. Контроль за рухом ТМЦ на дільниці. Здійснення контролю за своєчасним забезпеченням бригад і робітників інструментом, пристроями та ін.	Слюсар з КВПІА (електромеханіка)	12 255	Проводити монтаж, налагодження і ремонт обладнання контрольно-вимірвальних приладів та автоматики; усунення несправностей в схемах обладнання КВПІА та А; слідкувати за справним станом інструменту, захисних і запобіжних засобів, знати терміни їх перевірки; слідкувати за справністю приладів контролю та за дотриманням порядку в щитах (пультях) управління
Водій автотранспортних засобів	15 500	Оклад + премії. Водії сміттєвозів, а саме: марки МАЗ, КАМАЗ, МАН, ДАФ, вивезення твердих побутових відходів по місту Луцьку та Луцькому районі, контроль за належним технічним станом закріпленого транспортного засобу, здійснюють довіз на роботу та з роботи працівників	Машиніст-кранівник	15 000	Кранівник гусеничного крана (дизель-електро) РДК - 250-2, робота на будівельних майданчиках. Можливе навчання, якщо є в наявності посвідчення. Без шкідливих звичок	Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів	12 000	Ремонт двигунів та підвісок комерційних та приватних автомобілів
			Бухгалтер	14 000	Обов'язки головного бухгалтера. Формування управлінської фінансової звітності, робота з імпортом (контроль документообігу). Подання звітності у всі інституції, облік та аналіз господарської діяльності, робота з банками, контроль та оптимізація податкового обліку. Знання ІС Бухгалтерії 8.3, УТП, MEDOK, клієнт-банк, кадрові. Гуртвіня харчових продуктів			

За детальною інформацією звертайтеся до Луцького міського центру зайнятості:
43021 м. Луцьк, вул. Ярошчука, 2;
тел.: +38(03322) 72-72-58, 24-92-68, (067) 199-03-28.



Z głębokim smutkiem żegnam

śp. bpa Jana Purwińskiego

biskupa diecezji kijowsko-żytomierskiej na Ukrainie

Odszedł od nas przyjaciel i duszpasterz Polaków na Wschodzie.

Inicjator wydarzeń patriotycznych i strażnik polskości,

który z pełnym oddaniem integrował narodową wspólnotę.

Niestrudzenie działający na rzecz Kościoła katolickiego na Ukrainie.

Za swoją działalność na rzecz Polaków na Kresach odznaczony przez Prezydenta RP

Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej

oraz Odznaką „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Księdza Biskupa zapamiętamy jako niestrudzonego pasterza, pierwszego biskupa odrodzonej diecezji kijowsko-żytomierskiej.

Rodzinie, przyjaciółom, wszystkim Rodakom oraz całej wspólnocie diecezji kijowsko-żytomierskiej składam najgłębsze wyrazy współczucia.

Jan Dziedziczak

Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
Pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą

Помер

Василь Федчук

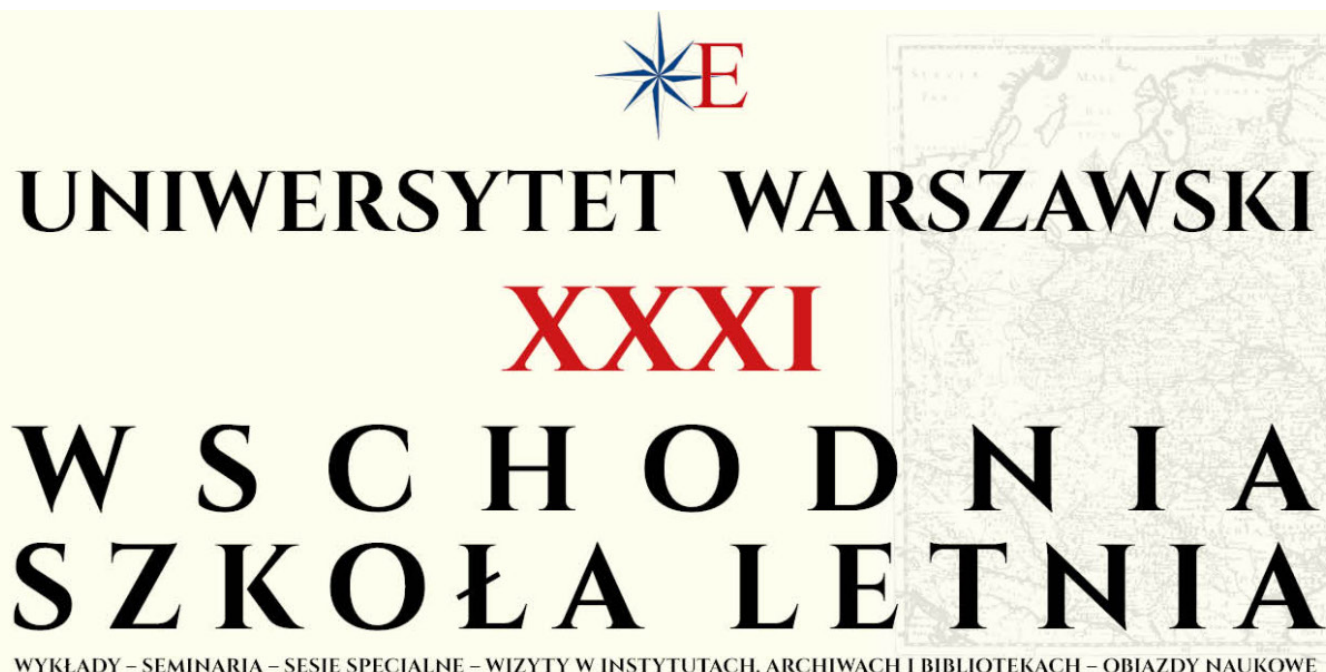
відомий волинський журналіст і приятель редакції «Волинський монітор»



Василь Володимирович Федчук був заслуженим журналістом України. Більшу частину свого професійного життя присвятив Волинське радіо, в ефірі якого звучала, зокрема, програма «Луцьк-Люблін», а згодом – «Обабіч Бугу». Серед почесних відзнак, яких він удостоївся, була й відзнака Польського радіо. Редакція «Волинського монітора» висловлює найщиріші співчуття Родині та Близьким із приводу смерті Василя Федчука.

Trwa nabór zgłoszeń do XXXI Wschodniej Szkoły Letniej

Триває прийом заявок на XXXI Східну літню школу



Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego ogłosiło nabór do XXXI Wschodniej Szkoły Letniej, która odbywać się będzie w 1–21 lipca 2021 r.

Центр Східноєвропейських студій Варшавського університету оголосив набір на XXXI Східну літню школу, яка триватиме 1–21 липня 2021 р.

Warunki uczestnictwa:
 1. XXXI Wschodnia Szkoła Letnia odbędzie się w dniach 1–21 lipca w Warszawie.
 2. Szkoła przeznaczona jest dla słuchaczy z krajów Europy Środkowej i Wschodniej, Bałkanów, Azji Środkowej i Kaukazu. Ma na celu umożliwienie poznania stanu nauki, nowych środowisk i wybitnych naukowców, zdobycie orientacji w zasobach archiwów i bibliotek polskich. Szkoła nie daje możliwości samodzielnej pracy badawczej, przygotowuje raczej słuchaczy do przyszłych, dłuższych pobytów naukowych w Polsce.
 3. Pełnoprawnymi uczestnikami Szkoły mogą być wyłącznie cudzoziemcy, absolwenci studiów wyższych, prowadzący własne badania naukowe, którzy nie przekroczyli 35. roku życia.
 4. Od kandydatów wymaga się znajomości dwu języków wykładowych Szkoły: polskiego i angielskiego, obu w stopniu pozwalającym na rozumienie i korzystanie z wykładów.
 5. Preferowane będą kandydaty osób specjalizujących się w tematyce historii i współczesności Europy Wschodniej, zwłaszcza XIX–XXI w., a także rozpadu komunizmu i transformacji krajów regionu.
 6. Program Szkoły składa się z serii wykładów i seminariów (jedno seminarium do wyboru – wedle tematów własnych, naukowych zainteresowań i badań uczestników Szkoły) oraz objazdów naukowych z zakresu historii sztuki i kultury, zawiera także prezentacje instytutów, archiwów i bibliotek naukowych. Słuchacze, którzy spełnią wszystkie przewidziane programem wymagania, 21 lipca 2021 r. otrzymają «Dyplom Wschodniej Szkoły Letniej».
 7. Kandydaci spełniający merytoryczne warunki pełnego uczestnictwa mogą ubiegać się

o dofinansowanie na pokrycie całosci lub części (zależnie od kraju pochodzenia) kosztów pobytu w Szkole (hotel, wyżywienie, wykłady, materiały, objazdy naukowe).

Dokumenty:

1. Kandydaci proszeni są o nadesłanie następujących dokumentów na adres: wsl.studium@uw.edu.pl
 – wypełniony kwestionariusz Szkoły (można pobrać tu: <https://studium.uw.edu.pl/event/nabor-zgloszen-do-xxxi-wschodniej-szkoly-letniej/>),
 – podanie o przyjęcie, zawierające opis prac i zainteresowań naukowych, oraz temat referatu,
 – curriculum vitae wraz z fotografią,
 – wykaz wszystkich publikacji naukowych,
 – dwie opinie badacza problematyki, którą kandydat się zajmuje (jeśli to możliwe – jedna z Polski),
 – kopia dyplomu ukończenia pełnych studiów wyższych.
 2. Termin nadsyłania kompletu dokumentów upływa **20 maja 2021 r.**
 3. Rozpatrywane będą wyłącznie podania zawierające komplet wymaganych dokumentów. Podanie o przyjęcie i kwestionariusz winny być przygotowane w języku polskim, a curriculum vitae w języku angielskim.

Zaproszenie:

Kandydaci zakwalifikowani do Szkoły otrzymają formalne imienne zaproszenie, wystosowane przez Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego ok. 30 maja 2021 r., o czym zostaną powiadomione konsulaty RP.

Źródło: studium.uw.edu.pl

Umowy участі:

1. XXXI Східна літня школа відбудеться 1–21 липня у Варшаві.
 2. Школа проводиться для слухачів із країн Східної та Центральної Європи, Балкан, Центральної Азії та Кавказу. Мета – можливість ознайомлення із ситуацією в науковій галузі, знайомство з новим оточенням і видатними вченими, оцінка ресурсів польських архівів і бібліотек. Школа не надає можливості для самостійної дослідницької діяльності, а тільки готує слухачів до майбутнього тривалішого навчального візиту в Польщі.
 3. Учасниками школи можуть бути виключно іноземці, випускники вищих навчальних закладів, які проводять власні наукові дослідження і не досягли 35 років.
 4. Кандидати повинні володіти двома мовами школи, якими проходять лекції, польською та англійською, на рівні, достатньому для розуміння занять та участі в них.
 5. Перевага надаватиметься кандидатам, які вивчають історію та сучасність Східної Європи, особливо XIX–XXI ст., а також період краху комунізму і трансформації країн регіону.
 6. Програма XXXI Східної літньої школи складається із циклу лекцій та навчальних турів, а також включає презентації інституцій, архівів і наукових бібліотек. Слухачі, які виконають усі визначені програмою вимоги, 21 липня 2021 р. отримають диплом СХЛ.
 7. Кандидати, які дотримуються основних умов повноцінної участі, можуть подавати заявку на фінансування, щоб покрити повністю або частково (залежно від країни походження) вартість перебування в школі (готель, харчування, лекції, матеріали, навчальні тури).

Документи:

1. Кандидатам необхідно надіслати на адресу wsl.studium@uw.edu.pl такі документи:
 – заповнена анкета школи (можна завантажити тут: <https://studium.uw.edu.pl/event/nabor-zgloszen-do-xxxi-wschodniej-szkoly-letniej/>),
 – заява про прийняття з описом робіт і наукових інтересів, а також темою реферату,
 – резюме (curriculum vitae) з фотографією,
 – перелік всіх наукових публікацій,
 – два відгуки дослідників проблематики, якою займається кандидат (якщо це можливо, то один із Польщі),
 – копія диплома про закінчення вищого навчального закладу.
 2. Термін надсилання комплекту документів закінчується 20 травня 2021 р.
 3. Будуть розглядатися тільки заявки з повним комплектом документів. Заяву та анкету необхідно подавати польською мовою, а резюме – англійською.

Запрошення:

Кандидати, які пройшли відбір до школи, отримають офіційне персональне запрошення, видане Центром Східноєвропейських студій Варшавського університету, приблизно 30 травня 2021 р., про що будуть повідомлені польські консульства.

Джерело: studium.uw.edu.pl



Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą. Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Projekt finansuje Kancelaria głowy Rady ministrów RP w ramach rządowej programi підтримки Полонії та поляків за кордоном. Publikacje відображають лише погляди авторів і не представляють офіційну позицію Кancelарії голови Ради міністрів RP

Projekt Fundacji Wolność i Demokracja «Polska Platforma Medialna»
 Проект фондації «Свобода і демократія» «Польська медіальна платформа»



Założyciel/Zasnovnik - **Valentyn WAKOLUK**
 Zespół redakcyjny/Редакційна колегія:
 Walenty WAKOLUK/Валентин ВАКОЛЮК
 Natalia DENYSIUK/Наталія ДЕНИСЮК
 Wiktor JARUCZYK/Віктор ЯРУЧИК
 Anatolij OLICH/Анатолій ОЛІХ

Redaktor naczelny: **Walenty WAKOLUK**
 Korekta: **Olga SZERSZEN, Piotr KOWALIK**
 Współpraca: **Jadwiga DEMCZUK, Urszula OBERDA**
 Redaktor techniczny: **Anatolij OLICH**
 Redaktor odpowiedzialny: **Aleksander ŚWICA**
 Tłumaczenia: **Switłana PYZA, Natalia DENYSIUK**

Główny редактор: **Valentyn WAKOLUK**
 Korektori: **Ołga SZERSZEN, Piotr KOWALIK**
 Співпраця: **Ядвіга ДЕМЧУК, Уршуля ОБЕРДА**
 Технічний редактор: **Анатолій ОЛІХ**
 Відповідальний редактор: **Олександр СВИЦА**
 Переклад: **Світлана ПИЗА, Наталія ДЕНИСЮК**

Адреса редакції:
 43025 Луцьк, вул.Крилова 5/7
 tel/faks (0332) 72 54 99
 e-mail: info@monitor-press.com
www.monitor-press.com

Свідоцтво про реєстрацію
 ВЛ № 339-73Р від 19.05.2009 р.
 Тираж: 3000. Замовлення: 943.
 Віддруковано у ПП «Волинська друкарня»
 Луцьк, пр. Волі 27.
 Друк офсетний, формат А3